

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzətdir

№ 022 (7190)

XİN: Azərbaycanda "Rus Evi"nin fəaliyyətinə xitam verilməsi barədə Rusiya tərəfinə nota göndərilib

6

Bütöv Azərbaycanda Zəfər seçkilərindən ötən bir il

2

USAİD üçün son, Ermənistan üçün isə TƏKNƏDƏN MƏHRUMİYYƏT

3

Genetik kodlarımızı pozan bəla

5

Tariximizin qəhrəmanlıq yaddaşında Mübariz zirvəsi

8

Bakıda 7 evdən oğurluq edən dəstə yaxalandı

16

İşləməyən adamlardan necə aliment tutula bilər?

16

Əslində internet...

13

Bir il əvvəl Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatına xüsusi yazılan tarixi günlərdən daha birini yaşadıq. Azərbaycan tarixinin səhifəsinə yazılan 7 fevral 2024-cü il ölkəmizdə keçirilən növbədənənar prezident seçkiləri müdrik xalqımızın yekdilliyi ilə, həmrəyliyi ilə yeni tariximizə möhrünü vurdu. Hamılıqla, həmrəyliklə hər kəs öz tarixi seçimini edərək bir daha inkişafa, tərəqqiyə, sabitliyə, əmin-amanlığa səs verdi. Bu səs Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yeritdiyi müdrik və uzaqgörən siyasətə verilən səs idi. Bu seçkilər Azərbaycan üçün tam bir demokratik bayram oldu. İlk dəfə Zəfər seçkiləri suveren və bütöv Azərbaycanın bütün ərazilərində keçirildi. Seçkilər günü daha bir tarixi məqama şahidlik etdik. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri Xankəndi şəhərində 122 saylı seçki dairəsinin 14 sayılı seçki məntəqəsində səs verdilər. Prezidentin Xankəndidə səs verməsi "erməni separatçılarının tabutuna vurulan son mısır" idi. Prezident o binada səs verməklə Ermənistanı, eləcə də onun xarici havadarlarına mesajlarını çatdırmış oldu.

Prezident İlham Əliyev Ulu Öndərimizin gördüyü möhtəşəm işləri qətiyyət və prinsiplilliklə davam etdirərək Azərbaycanın iqtisadi, siyasi, hərbi qüdrətini, nüfuzunu daim artıraraq, xalqın güzəranını və rifahını dönmədən yüksəldərək, ərazi bütövlüyümüzü təmin edərək və suverenliyimizə imza ataraq xalqın alternativsiz Liderinə çevrilib.

Azərbaycan bayrağının işğaldan azad olunan torpaqlarımızda ucaldılmasını hər kəsin 30 ilə yaxın bir zamanda gözlədiyi möhtəşəm hadisə idi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bildirdiyi kimi bizim ölkəmiz üçün yeni dövr başlayır: "Yeni quruculuq dövrü, inkişaf dövrü, azad edilmiş ərazilərimizin bərpası dövrü. Mən tam əminəm ki, Azərbaycan xalqı bu dövrdə də birlik, həmrəylik göstərəcək, güclü iradə göstərəcək. Azərbaycan xalqı yenə də birləşərək dağıdılmış bu şəhərləri, kəndləri bərpa etmək üçün əlindən gələni edəcəkdir. Biz bundan sonra böyük və qürurlu xalq kimi yaşayacağıq".

Prezident İlham Əliyevin ölkəmizə növbəti yeddi ildə rəhbərliyi ilə bizi ötən 20 ildə əldə edilmiş nailiyyətlərin davamı ilə yanaşı, fəth ediləcək daha uca zirvələr, böyük hədəflər gözləyir. Görülən işlər deməyə əsas verir ki, Azərbaycan indikindən də qüdrətli, bütün sahələr üzrə hərtərəfli inkişaf etmiş, güclü iqtisadiyyata sahib dövlət olacaqlar.

"BUNDAN SONRA DA AZƏRBAYCANIN HƏRTƏRƏFLİ İNKİŞAFI, ƏRAZI BÜTÖVLÜYÜMÜZÜN QORUNMASI ÜÇÜN ƏLİMDƏN GƏLƏNİ ƏSİRGƏMƏYƏCƏYƏM"

Azərbaycan üçün artıq yeni bir dövr başlanılıb. Ərazi bütövlüyünü, suverenliyini təmin etmiş bir dövlətin müstəqillik tarixində ərazi bütövlüyü çərçivəsində baş tutmuş Zəfər seçkisiindəki Qələbədən sonra ölkənin ictimai-siyasi, sosial-mədəni həyatı üçün yeni hədəflər

Bütöv Azərbaycanda Zəfər seçkilərindən ötən bir il

müəyyənləşdirilib. Zəfərimizin, həmçinin ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin müəllifi olan Prezident İlham Əliyevin ətrafında bir yumruq kimi birləşən xalq qalib Liderinə səs verməklə bir daha təsdiqlədi ki, xalq-Prezident birliyi, həmrəyliyi sarsılmazdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev andıçm mərasimində yeni dövr üzrə müəyyənləşdirilən hədəfləri mesaj verdi. "Bundan sonra da Azərbaycanın hərtərəfli inkişafı, ərazi bütövlüyümüzün qorunması üçün əlimdən gələni əsirgəməyəcəyəm" - deyən Prezident bildirib ki, iyirmi ildən çoxdur ki, Azərbaycan xalqı mənə öz dəstəyini göstərir. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin prezidentlik fəaliyyətinin 20 illiyi dövründə verilən hər bir vəd, qarşıya qoyulan vəzifələr yerinə yetirildi. Ötən 20 illik tariximiz Azərbaycanın böyük bir salnaməsini yaratmış, güclü iqtisadiyyata, dinamik inkişafa, dünya dövlətləri sırasında xüsusi imicə malik olan dövlət kimi öz imicini təsdiqləmişdir. Dövlət siyasətinin müasir modelini yaradan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yüksək idarəçilik məharəti, milli maraqlara əsaslanan daxili və xarici siyasəti bütün sferalarda yüksək nailiyyətlərlə müşahidə olunur. "2003-cü ildə ilk dəfə Prezident vəzifəsinə seçiləndə əziz xalqımı əmin etmişdim ki, qarşıda duran bütün vəzifələri icra etməyə, xalqın yüksək etimadını doğrultmağa çalışacağam. Bu illər uğurlarla dolu, qələbələrle dolu illər olmuşdur. Çətinliklər də oldu, problemlər də oldu, ancaq Azərbaycan xalqı bir yumruq kimi birləşərək bütün çətinliklərə və problemlərə baxmayaraq, inkişaf və tərəqqi yolu ilə uğurla gedirdi" - deyən Prezident diqqətə çəkib.

"BİZİM SİYASƏTİMİZİN MƏRKƏZİNDƏ AZƏRBAYCAN VƏTƏNDAŞI, ONUN QAYGILARI, ONUN PROBLEMLƏRİ, ONUN TƏHLÜKƏSİZLİYİ, ONUN XOŞBƏXTLİYİ"

DAYANIR"

Xalqımız 2003-cü ildə 76,8 faiz səsle Cənab İlham Əliyevi özünə Prezident seçdi. 2003-cü il oktyabrın 1-də Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan xalqına müraciət edərək, namizədliyini siyasi varisi Cənab İlham Əliyevin xeyrinə geri götürdüyünü elan edərək bildirmişdi: "Üzümü Sizə - həmvətənlərimə tutaraq, qarşıdan gələn prezident seçkilərində prezidentliyə namizəd, mənim siyasi varisim, Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin I müavini İlham Əliyevi dəstəkləməyə çağırıram. O, yüksək intellektli, praqmatik düşüncəli, müasir dünya siyasətini və iqtisadiyyatını gözəl bilən, enerjili və təşəbbüskar bir şəxsiyyətdir. Sizi əmin edirəm ki, həm İlham Əliyev, həm də Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da xalqımızın ən layiqli övladlarını öz ətrafında sıx birləşdirərək Azərbaycan dövlətinin inkişafı və xalqımızın firavanlığı yolunda çox işlər görəcəklər. İnanıram ki, mənim axıra çatdırma bilmədiyim taleyüklü məsələləri, planları, işləri Sizin köməyiniz və dəstəyinizlə İlham Əliyev başa çatdırma biləcək. Mən ona özüm qədər inanıram və gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyirəm".

Reallaşan kompleks islahatlar, geniş quruculuq işləri və yaradılan güclü iqtisadiyyat Azərbaycanın əsas inkişaf göstəriciləri sırasında olan amillərdir. Azərbaycanın dinamik inkişafının göstəriciləri sırasında ardıcıl həyata keçirilən islahatlar nəticəsində bütün istiqamətlərdə olduğu kimi sosial-iqtisadi sahədə də uğurlu nəticələr əldə edilib, sahibkarlığın inkişafı istiqamətində də bir sıra önəmli addımlar atılıb. Dövlət başçısının dəfələrlə bəyan etdiyi kimi, ölkədə həyata keçirilən siyasətin mərkəzində, məhz Azərbaycan vətəndaşları, onların maraqları dayanır. Azərbaycan dövlətinin siyasətinin əsasında xalqın rifahının yüksəlməsi dayanır. Ölkəmizdə sosial sahədə həyata keçirilən islahatlar miqyasına görə heç bir ölkədə müşahidə olunmur.

Azərbaycan Prezidentinin yürütdüyü siyasətin məqsədyönlü, ardıcılığı hər bir vətəndaşda gələcəyə daha da böyük inam və əmin-

lik yaradıb. Prezident İlham Əliyev dövrün tələbi kimi qarşıda duran vəzifələri düzgün müəyyənləşdirib, həyata keçirdiyi islahatlarla inkişaf mexanizminin daha da çevikliyinə, işləkliyinə nail olub. Azərbaycan dünyanın ən sürətlə inkişaf edən, yeniləşən, müasirləşən, demokratikləşən dövlətinə çevrilib. Azərbaycanın uğurlu inkişafının təmin edilməsində və qarşıda duran bütün əsas vəzifələr uğurla icrasının təməlinə düşünülən siyasət, həyata keçirilən islahatlar və dövlət proqramları dayanır. Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramlarının qəbulu və qarşıya qoyulan vəzifələrin uğurlu icrası nəticəsində abadlaşan bölgələrimiz, inkişaf edən ölkəmiz Azərbaycanın dinamik inkişafının göstəriciləridir. Paytaxtla regionlar arasında inkişaf fərqi aradan qaldırmağa hesablanmış Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramları bölgələrdə infrastrukturun yenilənməsi, rayonların simasının əhəmiyyətli dərəcədə müasirləşməsinə mühüm rol oynayıb.

AZƏRBAYCANIN NÖVBƏTİ DİPLOMATİK UĞURU - D-8 TƏŞKİLATINA ÜZVLÜK

Ötən bir il ərzində Azərbaycanın növbəti diplomatik uğuru - D-8 təşkilatına üzvlük ölkəmizin müstəqillik tarixində beynəlxalq diplomatik uğurlar sırasında daxil olan növbəti əlamətdar hadisə kimi yadda qalıb. Misirin paytaxtı Qahirə şəhərində İnkişaf etməkdə olan səkkiz ölkənin İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (D-8) XI Sammiti zamanı Azərbaycan Respublikası yekdilliklə D-8 təşkilatının üzvü seçilib. Bu, D-8 yarandığı gündən təşkilatın sıralarının ilk genişlənməsi kimi əlamətdardır. Üç qitəni əhatə edən, 4 trilyon ABŞ dollardan artıq ÜDM-ə malik, 130 milyard ticarət dövriyyəsi həyata keçirən, üzvlərinin əhəlinin sayının ümumilikdə dünya müsəlmanlarının 60%-ni təşkil edən (ümumi əhali 1,2 milyardan artıqdır) və böyük iqtisadi potensiala malik "İslam Səkkizliyi" adlanan

D-8-ə ölkəmizin üzvlüyü Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə artan nüfuzunun və ölkəmizə olan etimadın bariz nümunəsidir. Bu, Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli və uğurlu xarici siyasətinin məntiqi nəticəsidir. Müasir Azərbaycan Respublikasının memarı və qurucusu olan Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş xarici siyasət strategiyası bu gün möhtərəm Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

AZƏRBAYCAN BÖYÜK HÖRMƏT VƏ ETİMAD - COP29

BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına - COP29-a Azərbaycanın uğurla ev sahibliyi etməsi də nailiyyətlər sırasındadır. Bu, bir daha təsdiqləyir ki, Azərbaycan daxilində hökm sürən sabitliyi, təhlükəsizliyi nəticəsində belə möhtəşəm tədbirləri reallaşdırır. Bütün vasitələrdən istifadə edərək COP29-a qarşı boykot kampaniyası həyata keçirməyə cəhd etsələr də Azərbaycan uğurla bu tədbir ev sahibliyi etmiş oldu. 196 ölkədən 72 min qeydiyyatda alınmış iştirakçının olması hər bir şeyi demiş oldu. Onların arasında 80 Prezident, Vitse-prezident və Baş nazir də iştirak edirdi. BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29 kimi mötəbər bir tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi ilə əlaqədar yekdil qərarın verilməsi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən Azərbaycana böyük hörmət və etimad, eləcə də ölkəmizin milli, regional və qlobal səviyyədə ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması işinə töhfəsinin təqdir olunmasını nümunəsi idi. COP29-u keçirməyə ölkəmizə bir ildən az zaman verilsə də Azərbaycan bu işin öhtəsindən layiqincə gələ bildi. Dünyanın nəzər nöqtəsini özünə cəmləndirən Azərbaycanda müasir dünyanı narahat edən məsələlərin müzakirə olunmasında dünya ölkələrin nümayəndələri bir araya gəldi. Qoşulmama Hərəkatına sədrliyiçdən və Təhlükəsizlik Şurasına üzvlüyüldkdən sonra Azərbaycanın xarici siyasətinin növbəti bir uğuru kimi səciyyələndirilir. Bu gün Azərbaycan öz yaşıl gündəliyi ilə diqqətdədir. Prezident İlham Əliyevin 2023-cü il 25 dekabr tarixli Sərəncamı ilə ölkəmizdə 2024-cü il "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilmişdi. Bununla yanaşı, Azərbaycanda ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişikliklərinin qarşısının alınması istiqamətində atılan addımlar sırasında günəş, külək enerjisinin əldə olunması sahəsində həyata keçirilən layihələri, işğaldan azad edilmiş ərazilərin, həmçinin Naxçıvan Muxtar Respublikasının "yaşıl enerji" zonası elan olunmasını nümunə göstərə bilərik. Əlbəttə ki, Bakıda keçirilən COP29 iqlim dəyişikliyi və ətraf mühit problemlərinə həssaslığı artırmaq baxımından töhfədir. Bu konfrans Azərbaycanın qlobal iqlim gündəliyindəki mövqeyini gücləndirib və Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə çatmaq üçün yeni imkanlar yaradıb. Əldə olunan möhtəşəm nailiyyətlər Azərbaycanı güclü və qüdrətli dövlətə çevirib.

Zümrüd BAYRAMOVA

USAİD üçün son, Ermənistan üçün isə TƏKNƏDƏN MƏHRUMİYYƏT

Cənubi Qafqazın bir ölkəsi olan Gürcüstanda keçirilən seçkilərə USAİD tərəfindən külli miqdarda vəsait sərf olunduğu, daha doğrusu, korrupsiya yolu ilə ötürüldüyü və xərcləndiyi barədə Gürcüstan parlamentinin spikeri Şalva Papuaşvili'nin sosial şəbəkədəki paylaşımı həmin təşkilatın region ölkələrinin işlərinə müdaxilə etməsini, qarışıqlıq yaratmaq niyyətini təsdiq edən daha bir faktır. Gürcüstanda müntəzəm olaraq seçkiləri pozmağa çalışan təşkilatlara on milyonlarla dolların necə ayrıldığı barədə cavab tələb edən sualın həmin ölkə parlamentinin spikeri tərəfindən haqlı olaraq verilməsi də USAİD adlı sonu çatmış təşkilatın Cənubi Qafqazda çirkin niyyətinin olduğunu, eləcə də "qaranlıq" maliyyə resursları ilə bağlı "narahatlığı" təsdiq edir. Məsələ burasındadır ki, artıq sonu çatmış həmin təşkilatın Ermənistana da belə vəsaitlər ayırdığı, özü də daha çox miqdarda ayırdığı bəllidir, lakin hayları həmin vəsaitlərin necə ayrıldığı deyil, bundan sonra ayrılacağı daha çox narahat edir, çünki gözünü yardımlara, ianələrə dikənər artıq başa düşürlər ki, "donorları" yoxa çıxır və bu da onlar üçün təknədən məhrumiyət deməkdir.

Maliyyə resursu mənbəyi kimi baxılan təknədən məhrum olanların artıq güvəni də qalmayıb

Bir çox ölkələrdə qarışıqlıq, kaos yaratmaq, etiraz dalğasını qızışdırmaq, dövlət çevrilişi ssenarisini işə salmaq kimi məhz USAİD adlı təşkilatın planları təkə Gürcüstanı aid olmayıb. ABŞ məhz USAİD vasitəsilə hələ düz on il bundan əvvəl 2014-cü ildə Ukraynadakı Maydanı da "maliyyələşdirib" və bütün çirkin planların da "başında" dayanıb. Diqqətə çatdırmaq ki, bunu hətta ABŞ-in səhiyyə naziri vəzifəsinə namizəd olan Robert Kennedi məhz Taker Karlsona müsahibəsində açıq-aydın şəkildə deyib. O, həmçinin USAİD-i "Mərkəzi Keşfiyyat İdarəsinin (MKİ) cəbhəsi" adlandırb. Onun sözlərinə görə, MKİ 1947-ci ildən 1997-ci ilə qədər 83 hökuməti devirib, hansı ki, onların əksəriyyəti demokratik olub. Kennedi açıq şəkildə bildirib və hətta etiraf da edib ki, həmin vaxtdan bu günə qədər MKİ-nin bu cür fəaliyyəti, o cümlədən USAİD-in pərdəsi altında olan statistikalar heç də azalmayıb, əksinə, yalnız artıb. Sözsüz ki, həmin təşkilatın "statistikasında" Ermənistan da "özünəməxsus" yer tutur. Çünki həmin ölkədə baş verənlərin, ələlxüsus da küçə nümayişlərinin, etiraz aksiyalarının, nümayişlərin, həmçinin, bir neçə il bundan əvvəl, 2018-ci ildə baş verənlərin, əsl adı ilə desək, Nikol Paşinyanı hakimiyyət kürsüsünə "daşımaq" planının məqsədi olan dövlət çevrilişlərinin arxasında dayanan, dəstəkləyən qurumlardan birinin, hətta birincisinin də məhz USAİD olduğu bəllidir.

Bəli, sözsüz ki, Ermənistanın üçüncü prezidenti Serj Sarkisyan nəinki hakimiyyətdən getməyə, ümumiyyətlə, erməni tarixinin zibil qutusuna atılmağa layiq idi. Ötən əsrin sonlarında, daha dəqiq desək, 20-ci əsrin 90-cı illərində Ermənistanın işğalçılıq siyasəti sayəsində torpaqlarımız talan edildi, zəbt edildiyi zaman azərbaycanlılara qarşı bəşəri cinayətlər törədən, ələlxüsus da qətlərdə yaxından iştirak edən, hətta bəzilərində rəhbərlik edən, Xocalı soyqırımını törətdiyi ilə həyasızcasına öyünən Serj öz layiqli cavabını aldı da. O, təhqir olunmuş şəkildə qovuldu və qeyd etdiyimiz kimi, belə bir "layiqli" sonluqla da tarixin zibilliyinə atıldı. Atılmalı idi də, amma hansısa "iblisin" planları ilə yox, erməni xalqının öz istəyi və iradəsi ilə atılmalı idi. Məsələ burasındadır ki, bütün dünyada "Şər iblisi" adını "qazanan" Soros kimi iblisin, Soros Fondunun, USAİD-in maliyyəsi ilə atılırsa, deməli, hələ də erməni cəmiyyətində onların "bamağı" var. Daha dəqiq desək, Paşinyan kimi marionet məhz həmin o "barmağın" hökmü altında olan "qaranlıq" maliyyə resurslarına güvənir və arxa-

lanıb. Amma indi bu "arxadan" da əli və ümidləri üzülüb, çünki maliyyə resursu mənbəyi kimi baxdığı təknədən də məhrum olmaqdadır və artıq güvəni də qalmayıb.

Ermənistan üçün "donor" olan bir qurumun sonu elə erməni cəmiyyəti üçün böyük məhrumiyətdir

USAİD ilə bağlı ABŞ prezidentinin "qərarının" məhz "qeyri-müəyyən" olmasını qeyd edən və hələ də həmin qurumun mövcudluğunu davam etdirməsini arzulayan və buna ümid edən Ermənistan hökumətinin rəportu sayılan Paşinyanın "Baqramyan 26" Teleqram kanalı mövcud reallığı nə qəbul etmək, nə də reallıqla barışmaq istəmir. Bunun da səbəbləri əlbəttə ki, bəllidir. Bəlli, olan odur ki, Ermənistan hələ də öz təknəsi ilə bağlı ümidlərdən belə əl çəkmək istəmir, nəinki onun maliyyəsidən və ianələrdən. Çünki erməni cəmiyyəti çox yaxşı bilir ki, Ermənistan üçün donor olan bir qurumun sonu elə erməni cəmiyyəti üçün bir məhrumiyətdir. Hər halda, Ermənistan hökumətinin rəportu sayılan Paşinyanın sözügedən kanalı da müvafiq xatırlamalar etməklə, deyilənləri təsdiqləyir.

"Biz yadda saxlamalıyıq ki, tariximizin müxtəlif mərhələlərində, xüsusən də ətrafdakı hər şeyin qaranlıq qərq olduğu kimi görünən illərdə həlledici rol oynayan Amerikanın yardımı olub", xatırlatmasını Baqramyan 26 Teleqram kanalı edib. Yeri gəlmişkən, bu, çox böyük bir etirafdır, amma yaxşı olardı ki, Paşinyanın hakimiyyətə gəlməsinin də "Amerika yardımı" sayəsində mümkün olduğu beləcə etiraf olunardı. Lakin etiraf olunsada, olunmasa da görünən kəndə bələdçi lazım olmadığı kimi, İrəvanın küçə və meydanlarında səsi tutulana qədər bağıraraq küçə nümayişçisi Vovayeviçin hansı vasitələrlə, hansı ssenari ilə, hansı vəsaitlərlə, hansı qüvvələrin əli ilə "oynadığı" onsuz da bəllidir. Əslində, əli sarıqlı və beli çantalı küçə nümayişçisini hakimiyyət kürsüsünə oturanların "kimlər" olduğu, maliyyə resurslarının da məhz Soros Fondu və USAİD kimi qurumlardan göndərildiyi hamı kimi, ermənilərin özlərinə də bəllidir. Ona görə də bəlli olanların fonunda bu vaxta qədər olan iyanələr, yardımlar həmin cəmiyyət üçün onsuz da işəgədic bir məqam sayılır. Lakin bundan sonra hansı maliyyəyə ümid edə biləcəkləri özləri üçün də müəmmaldır, çünki hansı məhrumiyətin olduğunu özləri də dərk edir-

lər, əks halda, buna "inanmamaq" kimi istəklərini ortaya qoymazdılar.

İanələrin "burunlarından gəldiyinə" baxmayaraq, dilənçi payına şirniklənənlər məhrumiyətə inanmaq istəmirlər

Haylar özləri hamıdan yaxşı bilirlər ki, haqqında qeyd olunan həmin o "qaranlıq" mənbələrdən alınan vəsaitlər, pullar hesabına məhv olub "tarixin keçmiş səhifələrində" qalmaqdan canlarını qurtara biliblər. Elə məhz işğalçı ölkə hökumətinin rəportu sayılan nəşr də hayların bu qənaətini bilir və qeyd olunanlar da təsadüfi sayıla bilməz. "1990-cı illərdə İrəvanın xaraba küçələri arasında çoxları ilk dəfə qida və kerosin qutularının üzərində "xilas rəmzi" olan USAİD loqosunu gördü. "Amerika xalqından", eləcə də "satış və ya ticarət üçün deyil" sözləri canlı sübut oldu ki, ən çətin anlarda Ermənistan dəstəkləndi və bu dəstək ermənilərə sağ qalmaq imkanı verdi", fikirləri ilə "Baqramyan 26" Teleqram kanalı haylar üçün bir növ soyuq duş effekti yaratmağa çalışır ki, hal-hazırda USAİD ilə bağlı "məsələnin nə yerdə olduğu" erməni cəmiyyətinə daha yaxşı bəlli olsun.

İlk növbədə onu diqqətə çatdırmaq ki, sözügedən teleqram kanalının dəstəklə bağlı qeyd etdikləri həqiqətdən də bir reallıqdır və həqiqətdən də ötən əsrin sonlarında, 20-ci əsrin 90-cı illərində aclıq, səfəlet və rəzalet içərisində olan bir xalqa, erməni xalqına USAİD yetərincə iyanələr ayırıb. Həqiqətdən Ermənistan məhz həmin təşkilatdan imkan tapdıqca "dilənib" və dilənçicəsinə də vəsaitlər əldə edib. "Şər iblisi" kimi birinin timsalında məhz "şər yuvasının" sayını artırmağa çalışanlar da Ermənistanın bu "dilənçiliyindən" məharətlə istifadə ediblər. Onlar "şər toxumu" səpmək üçün iyanələrini "işə salıb" və ilk növbədə, Ermənistana soxularaq, regiona müdaxilə etmək üçün özlərinə "münbit şərait" yaratmaqda maraqlı olublar. Görünür, "şər toxumu" da səpə biliblər və maliyyə vəsaitləri ayırmaqla, iyanələr etməklə, dilənçi payı verməklə, Ermənistanı əllərində saxlayıb, onu idarə edib, istədiklərini diqtə ediblər və əsrin üçdə birinə yaxın müddət ərzində işğalçılıqdan əl çəkmək istəməyən haylar sonda onların bu "şərinin" də alətinə, sonra da qurbanına çevriliblər. Məhz

alət olan hayların 44 günlük müharibə dönmində aldıkları iyanələrin "burunlarından gəldiyinə" baxmayaraq, hələ də həmin dilənçi payına şirniklənmiş kimi görünürlər. Amma necə görünsələr də, nə qədər inanmaq istəməsələr də, nə qədər mənasız ümidlər bəsləməsələr də haylar artıq həmin təknədən məhrum olublar.

USAİD adında təşkilatın bağlanması xəbəri Ermənistan üçün kədərli, hətta fəlakətli xəbər sayılır...

Məsələ burasındadır ki, haylar hər zaman şirnikləndirilməklə, yeni-yeni təxribatlara sövq ediliblər. Daha dəqiq desək, hər dəfə maliyyə vəsaitləri, iyanələr alan haylar dəstəkdən ruhlanaraq təxribatlara, terrora əl atmaqda davam ediblər. İşğalçılığa, özlərinə mənsub olmayan əraziləri zəbt etməyə, başqalarına aid olan dəyərləri özünüküləşdirməyə meyilli olan haylar hələ də başa düşə bilmirlər ki, bir çox "qaranlıq" mənbələrdən alınan "çirkin maliyyə vəsaitləri" onları təxribatlara, terrora, müharibəyə sürükləyib. Ayrılan iyanələrin, yardımların hansı fəlakətlərə səbəb olmasına baxmayaraq, həmin maliyyə vəsaitlərini əldə etməyə şirnikləniblər və ona görə də təknədən məhrum olduqlarını xəyallarında belə qəbul etmək istəmirlər. Belə görünür ki, dövlətlərin işinə müdaxilə etmək, bir çox ölkələrdə qarışıqlıq yaratmaq, dövlət çevrilişləri etmək üçün maliyyə vəsaitləri ayıran USAİD adında təşkilatın bağlanması xəbəri Azərbaycan və Gürcüstan üçün məntiqli olaraq, tamamilə nikbinliklə qarşılanmasına baxmayaraq, Ermənistan üçün böyük kədərə səbəb olub, hətta fəlakətli xəbər kimi belə qəbul olunur.

Sırr deyil ki, maliyyə dəstəyi göstərənləri, iyanələr ayıranları, dilənçi payı kimi də olsa, pul vəsaitləri göndərənləri Ermənistanında həmişə seviblər. Qarşılarına hansı planın, hansı ssenarinin qoyulmasından asılı olmayaraq, "gördükləri işə", daha dəqiq desək, "tapşırıqlarının yerinə yetirilməsinə" görə səxavətlə "ödəniş" edənləri haylar xoşlayırlar. Bir zamanlar onları, yəni hayları Cənubi Qafqaza yerləşdirən, mövcudluqlarını belə təmin edən, maliyyələşdirən, arxasında da dayanan Rusiya "ən sevimli" dövlət, kölgələrinə sığındıqları ruslar da "ən yaxın" dost, hətta "böyük qardaş" hesab olunurdu və bütün bunlara görə "sadiq nökrə" kimi "qulluqlarında" idilər. Təsadüfi deyil ki, bir qədər əvvəl bütün dünya Ermənistanı məhz "Rusiyanın Qafqazdakı forpostu" kimi tanıyırdı. İndi isə həmin dəstəyi, yardımları, iyanələri, dilənçi payını Rusiyadan ala bilməyən Ermənistan sadalananları artıq kimdən alırsa, onun da forpostu olmağa hazırı. Daha dəqiq desək, kim pul verirsə, haylar üçün musiqini də o sifariş edir və onlar da həmin musiqiyə məmuriyyətlə oynamalı olurlar. Belə çıxır ki, dəyişən ancaq "ağaları" və "maliyyə mənbələri" sayılır, hansıki məhz elə buna görə onların kürklərinə birə düşüb. Ona görə kürklərinə birə düşüb ki, indi də dəyişən həmin o ağaları da, maliyyə mənbəyi də əllərindən çıxmaqdadır. Hətta haylar yuxularını da qarışdırıblar, çünki iqtisadiyyatı yox dərəcəsinə olan, heç bir gəliri olmayan, səfəlet içərisində olan ölkələrinin göz dikdikləri təknədən məhrum olması bütövlükdə erməni cəmiyyətinin dalana dirənməsi deməkdir. Məhz buna görə də USAİD adında təşkilatın bağlanması xəbəri Ermənistan üçün kədərli, hətta fəlakətli xəbər sayılır...

İnam Hacıyev

Azərbaycan nəqliyyat-logistika mərkəzidir

Prezident İlham Əliyev: "Bu gün Avrasiyanın nəqliyyat xəritəsini Azərbaycansız, onun nəqliyyat infrastrukturu olmadan təsəvvür etmək mümkün deyil"

Dövlət başçısının tapşırıq və göstərişlərinə əsasən, son illərdə ölkəmizdə yolların yenidən qurulması, mövcud yolların müasir səviyyəyə çatdırılması istiqamətində çox mühüm layihələr icra olunub. Azərbaycanın regionlarında, paytaxt Bakıda yol-nəqliyyat infrastrukturu müasirləşdirilir, avtomobil yolları şəbəkəsi yenidən qurulur. Yeni yolötürücüləri, körpülər, tunellər, yerüstü və yeraltı piyada keçidləri inşa edilir. Yanvarın 28-də keçirilən nəqliyyat məsələlərinə həsr olunmuş müşavirədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışı zamanı bildirdiyi kimi, "Son 20 il ərzində Azərbaycanda 21 min kilometr avtomobil yolu tikilib və təmir edilib. 335 körpü və yol ötürücüsü, 45 tunel, 163 yerüstü və yeraltı keçid tikilib. İndi bir daha öz sözlərimə qayıdıram. Əgər bu işləri görməsəydik, indi ölkəmizin nəqliyyat infrastrukturu hansı vəziyyətdə idi, bunu təsəvvür etmək çətin deyil". Prezident İlham Əliyev çıxışında nəqliyyat infrastrukturunun müasirləşdirilməsi və beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafının vacibliyini vurğulayıb. Coğrafi vəziyyətimizdən səmərəli şəkildə istifadə etdiyimiz üçün beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri Azərbaycan ərazilərindən keçir.

"BİZİM ƏRAZİMİZDƏN ŞƏRQ-QƏRB VƏ ŞİMAL-CƏNUB NƏQLİYYAT DƏHLİZLƏRİ KEÇİR"

Müstəqil Azərbaycan nailiyyətləri ilə dünya birliyində sayılıb-seçilən, təşəbbüsləri və nəhəng iqtisadi layihələri ilə bütün bəşəriyyətə fayda verən dövlətlər sırasındadır. Müasir Azərbaycan dünyada geosiyasi və geo-iqtisadi əhəmiyyətlə seçilən transmilli layihələr reallaşdıran ölkə kimi də tanınır. Təkcə Cənubi Qafqaz bölgəsini deyil, ümumilikdə, böyük coğrafiyanı əhatə edən, hətta Avrasiya geosiyasi məkanda təhlükəsizlik və əməkdaşlıq münasibətlərinə töhfəsini verməklə diqqəti çəkir. Avrasiyanın əhəmiyyətli nəqliyyat-logistika mərkəzlərindən birinə çevrilən ölkəmizin tranzit potensialının inkişafı qeyri-neft sektorunun inkişafına öz təsirini göstərməkdədir. Bu gün Azərbaycan etibarlı tranzit ölkəyə çevrilib. "Bu gün Avrasiyanın nəqliyyat xəritəsini Azərbaycansız, onun nəqliyyat infrastrukturu olmadan təsəvvür etmək mümkün deyil. Hazırda bizim ərazimizdən Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizləri keçir. Bu dəhlizlər üzrə daşınan yüklərin həcmi ildən-ildən artır", - deyən Prezident bildirib ki, yüklərin daha səmərəli daşınması üçün fiziki infrastrukturla yanaşı, digər addımlar da atılır, o cümlədən rəqəmsallaşma məsələlərinə diqqət göstərilir: "Qonşu ölkələrlə yeni əməkdaşlıq formatları yaradılmışdır və orta qüvvələr, müştərəklər müəssisələr qurulmuşdur. Bir sözlə, bu gün Azərbaycan Avrasiyanın əvəzolunmaz nəqliyyat mərkəzlərindən biridir".

AVROPA İLƏ ASİYANI BİRLƏŞDİRƏN

BAKI-TBİLİSİ-QARS DƏMİR YOLU

Regionda sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə töhfə verən Azərbaycanın təşəbbüsü ilə global əhəmiyyətli layihələr həyata keçirilir. Gələcəyə hesablanmış bir layihə olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu regionda sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə töhfə verərək növbəti dəfə bütün dünyaya bəyan etdi ki, ölkəmizin təşəbbüsü ilə global əhəmiyyətli layihələr həyata keçirilir. Vurğulamaq yerinə düşər ki, dəmiryol nəqliyyatı əsrdən də artıq bir dövrdə yük və sərnişin daşımalarında mühüm potensial istiqamət kimi daha çox diqqət çəkir. Çünki bu nəqliyyat vasitəsilə daha böyük həcmdə yükləri və çox sayda sərnişinləri münasib zaman çərçivəsində daşımaq mümkündür. Bu baxımdan dəmir yolları digər nəqliyyat vasitələrindən bütün parametrləri ilə fərqlənir. Bakı-Tbilisi-Qars Dəmir Yolunun açılışı regionda sabitliyə eləcə də, iqtisadi inkişafa böyük töhfə oldu. Tarixi İpək Yolu üzərində qurulan bu yol Transavropa və Transasiya Dəmir Yolu şəbəkələrinin birləşməsində böyük əhəmiyyət daşıyır. Bakı-Tbilisi-Qars Dəmir Yolu Mərkəzi Asiya ölkələrinin - Türkmənistan, Qazaxistan, Özbəkistan, Qırğızistan və Tacikistan, həmçinin, Əfqanıstanın Avropa və dünya bazarlarına çıxışını asanlaşdırmış oldu. Avropa ilə Asiyani birləşdirən və dünyanın 100 böyük layihəsi siyahısına daxil olan Bakı-Tbilisi-Qars Dəmir Yolu xətti ilk növbədə, yük daşımalarında intensivliyi artırır. Qeyd edək ki, bu layihə ölkələr arasında ticari və iqtisadi əlaqələrin genişlənməsinə və bundan irəli gələn sabitliyə yönələn layihədir və dövlətlər arasında münasibətlərin daha da möhkəmləndirilməsinə xidmət edir. Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən və pragmatik xarici siyasət strategiyasının məntiqi nəticəsi kimi, Azərbaycan regionun ən güclü və nüfuzlu dövlətinə çevrilib. Təsədüfi deyil ki, bu gün dünyanın aparıcı dövlətləri və təşkilatları Azərbaycanı Cənubi Qafqazın təhlükəsizlik qaranlı adlandırırırlar. Azərbaycan Prezidentinin əməli fəaliyyətinin, iradəsinin nəticəsidir ki, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu istifadəyə verilib, global əhəmiyyətli iqtisadi zonalər yaradılıb.

YERLİ VƏ BEYNƏLXALQ TRANZİT DAŞIMALARININ SÜRƏTİ ARTIB

Təbii ki, hər bir ölkənin tranzit potensialını inkişaf etdirmək üçün, ilk növbədə, qonşu ölkələrlə yaxşı münasibətləri olmalıdır. Etibarlı tranzit ölkə kimi xidmət göstərən Azərbaycan, məhz bu münasibətlərin davamlı olmasına təkan verir. Bundan əlavə, beynəlxalq nəqliyyat əlaqələrinin təmin olunması üçün həyata keçirilən M-1 Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi yeni avtomobil yolu, M-2 Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstanla dövlət sərhədi avtomobil yolu, 6 M-3 Ələt-Astara-İran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolu, Şərqi-Oğuz-Qəbələ və Füzuli-Şuşa (Zəfər yolu) ki-

Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyanın iclası keçirilib

Fevralın 6-da Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının iclası keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Komissiyanın sədri Samir Nuriyev çıxış edərək Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində müəyyənləşdirdiyi hədəflərə çatmaq üçün Komissiyanın üzərinə düşən əsas vəzifələri iclas iştirakçılarının diqqətinə çatdırıb. O qeyd edib ki, 2024-cü il ərzində də dövlət idarəçiliyində səmərəliliyin artırılması, şəffaflığın gücləndirilməsi və korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində davamlı tədbirlər həyata keçirilib.

Bundan başqa, Komissiya sədri bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə həyata keçirilən sosial-iqtisadi islahatlar nəticəsində əldə edilən nailiyyətlərin möhkəmləndirilməsi baxımından korrupsiyaya qarşı mübarizə mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bununla yanaşı, korrupsiyaya qarşı mübarizə tədbirləri dövlət orqanlarının fəaliyyətinin müasir tələblərə uyğun olaraq qurulması və dövlət orqanlarına ictimai etimadın gücləndirilməsi baxımından da zəruridir. Eləcə də dövlət orqanlarının fəaliyyətində hesabatlılığın və məsuliyyətin artırılması, dövlət əmlakının düzgün idarə olunması sahəsində yeni çağırışlar da korrupsiyaya qarşı mübarizə fəaliyyətinin sistemli və davamlı şəkildə aparılmasını şərtləndirir.

İclasda Komissiyanın Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən seçilmiş yeni üzvləri təqdim olunub, korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq məsələləri də müzakirə edilib. Bu əməkdaşlıq çərçivəsində Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Aparan Dövlətlər Qrupunun (GRECO) 5-ci dəyərləndirmə raundu çərçivəsində verdiyi tövsiyələrlə bağlı görülmüş işlər nəzərdən keçirilib. İclasda məhkəmə-hüquq sistemində aparılmış son islahatların korrupsiyaya qarşı mübarizə fəaliyyətinə təsiri barədə məruzə dinlənilib, bu sahədə şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya şərait yaradan halların aradan qaldırılması üçün verilən təkliflər müzakirə edilib. Eləcə də dövlət orqanlarının (qurumlarının) fəaliyyətində korrupsiya risklərinin müəyyən edilməsi, təhlili, qiymətləndirilməsi və qarşısının alınması ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb. Bundan başqa, Komissiyanın Reqlamenti və növbəti dövr üçün iş planı təsdiq edilib.

mi avtomobil yolu layihələri yüksək keyfiyyətli və təhlükəsiz hərəkət imkanları təqdim etməklə, həm yerli, həm də beynəlxalq tranzit daşımalarının sürətini artırmağa və yükdaşımaların effektivliyini yüksəltməyə kömək etmişdir. Bakı şəhərində şəhərdaxili və şəhəratrafi sərnişin nəqliyyatını asanlaşdırmaq məqsədilə icra edilmiş Bakı dairəvi avtomobil yolu, Böyükşor-Pirşağı, Zığ-Hava Limanı, Hava Limanı-Mərdəkan-Zuğulba, Böyükşor şosesi, Mərdəkan şosesi, H.Əliyev prospekti, Babək prospekti və 8 Noyabr prospekti layihələri şəhər və ətraf ərazilər arasındakı əlaqələri sürətləndirərək nəqliyyat infrastrukturunun gücləndirilməsinə töhfə vermiş, sərnişinlərin rahat və təhlükəsiz hərəkətinə imkan yaratmışdır.

"DOQQUZUNCU BEYNƏLXALQ HAVA LİMANI BU İL LAÇINDA İSTİFADƏYƏ VERİLƏCƏK"

Əsas Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan hava nəqliyyatının əsaslı şəkildə yenidən qurulması prosesini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev uğurla davam etdirir. Ölkə başçısının son illərdə mülki aviasiya sahəsinə göstərdiyi daimi diqqət və qayğısının nəticəsi olaraq bir çox nailiyyətlərə imza atılıb. Bəllidir ki, Azərbaycana gələn əcnəbi üçün ölkəmizə səyahət bu qapıdan - hava qapısı adlandırılan məkandan başlayır. Ölkə Prezidenti Cənab İlham Əliyevin xüsusi diqqət və qayğısı sayəsində mülki aviasiyamız 2003-cü ildən etibarən inkişafın keyfiyyət və miqyası etibarilə yeni bir mərhələsinə qədəm qoyub. Milli aviasiyanın inkişafı, infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi və aviaparkın yenilənməsində Prezident İlham Əliyevin qayğı və diqqəti də olduqca böyük əhəmiyyətə malikdir. Cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə, aviasiya sahəsində kompleks tədbirlər həyata keçirilir. Paytaxt və regionlarda olan hava limanlarının maddi-texniki bazası möhkəmləndirilib, müasir xidmət infrastrukturu yaradılıb. "Naxçıvan" beynəlxalq hava limanı, "Gəncə" beynəlxalq hava limanı və "Zabrat" hava lı-

manında yeni təyyarə vağzalının binası istismara verilib. "Lənkəran" və "Zaqatala" beynəlxalq hava limanları açılıb. Son 20 il ərzində Azərbaycanda səkkiz beynəlxalq hava limanı inşa edilib. Onların dördü olsa da qənaətbəxş deyildi. "Bakı, Naxçıvan, Gəncə və Lənkəran hava limanları yenidən quruldu", - deyən Prezident bildirib ki, Lənkəran hava limanı faktiki olaraq istifadə edilmirdi. Amma Bakı, Naxçıvan, Gəncə istifadə olunurdu: "Bu dörd hava limanının həm zolaqları, həm terminal kompleksləri ən müasir standartlara cavab verir. Bununla bərabər, dörd yeni hava limanı inşa edilmişdir - Qəbələ, Zaqatala, Füzuli və Zəngilan. Doqquzuncu beynəlxalq hava limanı bu il Laçında istifadəyə veriləcək. Bütün bu hava limanları istənilən ağırlıqda yük və sərnişin təyyarələrini qəbul etməyə qadirdir. Uçuş-ənmə zolağı minimum üç kilometr səviyyəsindədir. Beləliklə, indi dediyim kimi, doqquzuncu bu il istifadəyə veriləcək və bu məsələni də tam bağlayırıq. Onu da bildirməliyəm ki, Heydər Əliyev Beynəlxalq Hava Limanı keçən il rekord sayda - yeddi milyondan çox sərnişin daşıyıb.

Mənə verilən məlumata görə, nazirlik tərəfindən aparılan təhlil göstərir ki, bu rəqəm daha da artacaq və təklif verildi ki, yeni terminal kompleksi Heydər Əliyev Beynəlxalq Hava Limanında inşa edilsin. Mən də öz dəstəyimi verdim. İndi bu yeni terminal kompleksinin layihəsi və texniki-iqtisadi əsaslandırılması hazırlanır. Artıq buna start verilmişdir və bu da gələcək sərnişinlərin sayını qəbul etmək üçün bizə imkan yaradacaq. Yeni ki, biz, o cümlədən hava nəqliyyatı üzrə beynəlxalq mərkəzə çevriləcəyik". Bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə aviasiya sahəsində kompleks şəkildə həyata keçirilən tədbirlər bu sahənin daha parlaq gələcəyindən xəbər verir. Milli aviasiyamızın sürətli inkişafı, yeni-yeni nailiyyətlərin əldə olunacağına əminlik yaradır.

Göründüyü kimi, regionda yeni reallıqların müəllifi olan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev sülh və təhlükəsizlik fonunda siyasət həyata keçirərək iqtisadi gücünü, qüdrətini daha da artırmaqla yeni hədəfləri gerçəkləşdirərək beynəlxalq və regional əməkdaşlığa sanballı töhfələr verir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Əlimizdən yerə qoyduğumuz, dünənkı modelı köhnə hesab edib, sabahkı modelı əldə etmək üçün pul yığaraq işbazarların dəyirmanına su tökü-rük, xəbərımız yoxdur. Sağ-lamlığımızı qurban verdiyimiz mobil telefonların yaydığı təhlükəli xəstəliklər barədə qələmə aldığımız bu yazıda fərqudə olmadan verdiyimiz qurbandan və mobil telefonların təhlükəsindən bəhs edəcəyik.

Genetik kodlarımızı pozanan bəla

Dünya əhalisinin 60 faizi onun əsiridir və bu məhkumluqdan məmnundur

balansının pozulması, baş ağrıları və gicəllənməsi, immunitet sisteminin pozulması kimi problemləri yazıla bilər.

Əgər siz 10 ildir mobil telefondan istifadə edirsinizsə o zaman indi sadalayacağımız elə sizə də aiddir. Yüksək təzyiç, genetik strukturun pozulması, kişilərdə sperma sayının azalması, ağıqan xərcəngi, dəri xərcəngi, qan dövranının pozulması. Həkimlər deyir ki, hər gün yarım saat mobil telefonla danışmaq sizi 10 il içində xərcəngin ən ağır formasına yoluxdura bilər. Gündə 1 saat mobil telefonla danışmaq bu müddəti 5 ilə endirir.

İlk mobil cihaz

İlk mobil telefonun ixtiraçısı olan amerikalı Martin Koper olub, o Motorola şirkətinin mühəndisi idi. Mobil telefonu o 1973-cü ildə kəşf edib. Amma mobil telefonun satışa çıxarılması 10 il çəkdi, çünki mobil telefonun işləməsinə təmin etmək üçün mobil şəbəkə yaradılmalı və stansiyalar inşa edilməli idi. İlk mobil aparat bir kilodan bir qədər artıq olub, 25 sm. uzunluğunda idi, cəmi 20 dəqiqə enerji saxlaya bilirdi. İxtiraçısı sonralar bu barədə danışanda "yaxşı ki, ağırlığı baxımından onu çox əldə saxlamaq olmurdu" deyərək, mobil cihazların yaydığı xəstəliklər barədə deyilənləri təsdiqləmiş oldu.

Özümüzü necə qorumalı?

Ekspertlər avtomobil idarə edərkən telefonla danışmağı qətiyyətlə qadağan edir. Belə ki, telefona cavab verən sürücü həm danışığa diqqətini yönəldərək yola nəzarəti itirir, həm də telefonun yaydığı radiasiya sayəsində operativ qərar qəbul etmə, çətin situasiyadan asanlıqla çıxma, manevr etmə qabiliyyətlərini itirir. Araşdırmalara görə mobil telefon ən çox gecələr zərərli, ona görə də çalışın yuxulu iken telefonla danışmayın, yaxşı olar ki, gecələr mobil cihazınızı bağlayasınız. Mobil

zaman problemin nə qədər erkən başlamasının fərquə varırıq.

Hamiləlik dönməndə mobil telefondan istifadə məsləhət görülmür. Çünki hamiləliyin ilk 3 ayında radiasiya daha təhlükəli olaraq uşaqsalmalara belə səbəb ola bilər, orqanizm güclü olub yarımçıq hamiləliyin qarşısını aldığı təqdirdə isə körpələrdə radiasiyanın mənfi təsirləri qalır.

Mobil telefon istifadəsinə görə dünya ölkələri arasında ən yüksək pillələrdə qərarlaşan Rusiyadakı telefon sevgisi alimləri narahat edib və bir-birinin dalınca araşdırmalar aparırlar. Rus alimlər mobil telefon istifadə edən 5-12 yaş arası uşaqlar üzərində 5 illik bir araşdırmanı yekunlaşdıranda məlum oldu ki, nəticələr olduqca narahatlıq doğurandır. Mobil telefon istifadə edən uşaqların beyin inkişafında axsama müşahidə

ğunlaşma problemi 49, hiperaktivlik vəziyyəti 35, yoldaşları ilə problemlı ünsiyyət qurma vəziyyəti 34, habelə ruhi-psixoloji baxımdan problemlı olması nisbəti 25 faiz artır. Rəqəmlər qorxuludur, deyilmi?

telefonunu gecələr balışının altına qoyub yatanlar isə beyin xərcənginin ən birinci qurbanları siyahısına liderlik edir.

Nəzərə alın ki, telefona zəng daxil olan zaman şüalanma 50 faiz çoxalır. Məhz buna görə telefonu bədəninizə yaxın yerdə saxlamayın, əl çantanızda, iş masanızda saxlasanız radiasiyadan bir qədər qurtulmaq mümkündür. Son illər kişilərdə sonsuzluğun artmasına bir səbəb kimi də mobil telefonlar göstərilir. Belə ki, kişilər adətən telefonu şalvar cibində saxladığı üçün sperm sayında azalma olur. Qadınlar telefonu adətən çantada saxladığı üçün radiasiyadan nisbətən qorunmuş olur. Yol gedərkən mobil telefondan istifadə məsləhət görülmür, çünki hər dəfə ötürücü stansiya dəyişdikcə bədənə 50 dəfə çox enerji yüklənir.

3 radiasiya növündən biri mobil telefondur

Radiasiya ilə adətən, 3 formada qarşılaşırıq, bunlardan biri diş və ağciyər rentgeni zamanı olur, ikinci xərcəng xəstəliyinin müalicəsi zamanı kimyoterapiyaya məruz qalanda olur, üçüncü radiasiya qarşılaşması isə mobil telefon, internet, tv, mikrodalğalı sobalar və bu kimi cihazlardır.

Beynəlxalq Xərcəng Araşdırma Agentliyi (IARC) isə çoxdan mobil telefonların və onların stansiyalarının yaydığı şüaların yaratdığı elektromagnit sahələri təhlükəli elan edərək kanserogen ehtiva edən 2-B qrupuna daxil edib. Bu səbəbdən də inkişaf etmiş ölkələrdə mobil stansiyaların qüllələrinin olduğu yerlərdə yaşayış məntəqələri olmur.

Mobil telefonun ilk 24 saatda orqanizmə verdiyi zərərli soralasaq - görmə problemləri, ürək narahatlığı, yaddaş pozğunluğu və beyin şişi yaratma ehtimalı, güclü stress və yorğunluq, eşitmə problemləri, qulaqlarda küy, diqqət dağınıqlığı, yarımçıq hamiləlik, qan hüceyrələrinin

PS: Dünyanın rabitə nəhənglərindən olan AT&T üçün işləyəndə mobil telefonunun sağlamlığa heç bir zərərini olmadığını deyən məşhur professor Georgi Karlo işdən çıxandan sonra qələmə aldığı məqaləsində deyir: "Laboratoriya da aparılan təcrübələr nəticəsində öyrəndik ki, mobil telefon radiasiyası insanın genetik kodlarını pozur"...

Lala Mehralı

duğunu etiraf edib.

2000-ci ildə dünya əhalisinin yalnız 12 faizi mobil telefon istifadəçisi idisə indi 60 faizdən çoxu, təxminən 5 milyard insan smartfonlardan istifadə edir. Digər tərəfdən, dünya əhalisinin demək olar ki, 67 faizi ağıllı və ya olmayan istənilən növ mobil telefonuna sahibdir.

Avropa Telekomunikasiya Standartları Komitəsi 1982-ci ildə GSM-i, yeni "Global Systems Mobile" şirkəti yaratdı. GSM-in mərkəzi hesab edilən Finlandiyada 1991-ci ildə ilk mobil telefon Nokia 1011 model telefon istehsalı edilir və 4000 dollara satışa çıxarılır. Beləliklə, dünya bəşəriyyətin yeni ixtirası və gələcək bəlası ilə tanış oldu. Bu illər ərzində mobil telefon çox dəyişdi, görünüşünə, çəkisinə, modelinə görə xeyli inkişaf etdi. Daha nazik, daha kiçik, daha çox enerji saxlayan, daha yaraşığıq telefon istehsal etmək üçün istehsalçı şirkətlər indi bir-biri ilə yarışa girib.

İlk istifadəyə verilən mobil telefonların sim kartı olmurdu, telefona qeydiyyatlı olan nömrə mobil cihaza ötürülən siqnal vasitəsi ilə işləyirdi. Ölkəmizə gətirildiyi ilk vaxtlardan bu günədək mobil cihazlara maraq sənəməyib, əksinə, cəmiyyətimiz hər gün bir az da çox onun əsirinə çevrilir. Məktəbli uşaqlardan təqaüdüçülərədək hamımızın cibində gəzdirdiyi mobil telefon əslində sağlamlığımızı əlimizdən alır, yeni xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur. Onların yaydığı elektromagnit radiasiya beyin şişi, müxtəlif növ xərcəng xəstəlikləri, kişilərdə sperma sayında azalma, beyində bərpaulunmayan hüceyrələrin məhvi kimi bir çox xəstəliklər yaradır. Məlumat üçün qeyd edək ki, hazırda mobil telefonların 70 faizi Çində istehsal edilir. Beynəlxalq təşkilatlardan birinin Çində keçirdiyi sorğu nəticəsində respondentlərin 70 faizi mobil telefonsuz yaşaya bilmədiyini, ingiltərəli gencələrin 69 faizi isə telefondan asılı ol-

Hamilələr və uşaqlar təhlükə altındadır

Tibb elminə görə insan beyinin inkişaf mərhələsi 25 yaşədək davam edir. Nəzərə alsaq ki, zamanəmizin uşaqları mobil telefonla hələ ana bəninədək tanış olurlar, 9 ay anasının sayəsində o şüalanmaya məruz qalır və doğulan kimi evdəki insanların sayı qədər mobil telefon şüası altında yaşamağa başlayır, o

edilib, habelə onların məlumatları qavramasında gerilik, diqqət dağınıqlığı, əsrimizin bəlası hesab edilən autizm kimi xəstəliklərə düşər olmasından məlum olub.

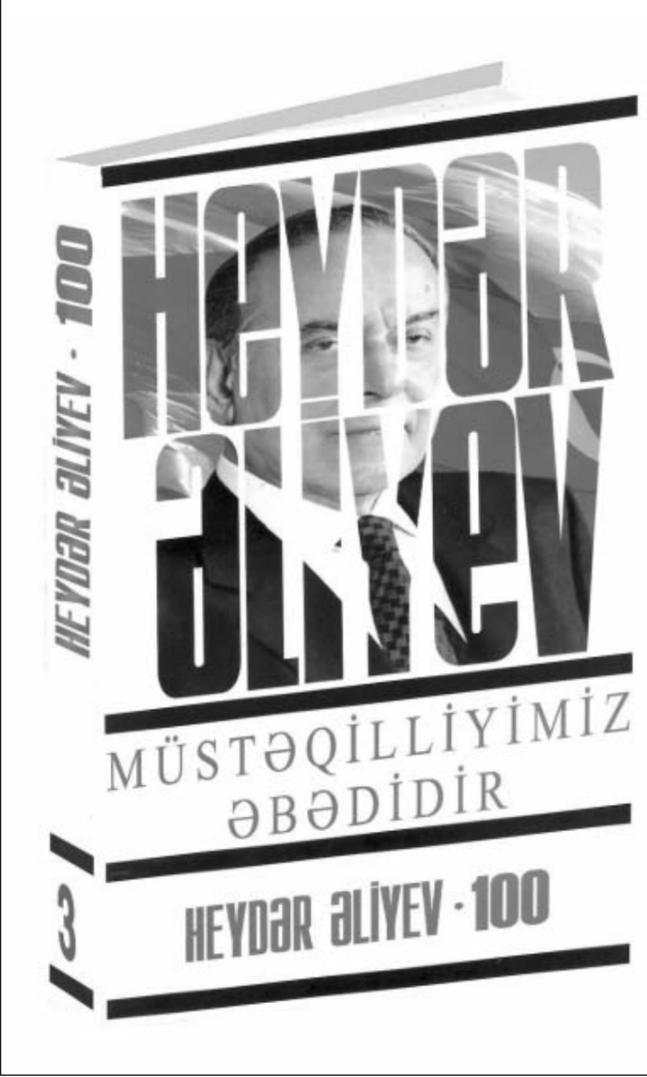
Amerikalı və danimarkalı alimlər 1990-cı illərin sonunda doğulmuş olan 13 min uşağı araşdırdıqdan sonra təyin etdilər ki, hamiləlik zamanı gündə 2-3 dəfə mobil telefon istifadə edərkən doğulan uşaqlarda davranış pozğunluğu ehtimalı 54 faiz yüksəlir. Risk, uşaq mobil telefonla 7 yaşından əvvəl tanış olsa 80 faizə qədər yüksəlir. Ətraf aləmi ilə uy-

Müstəqilliyimiz əbədidir: “Biz indi öz taleyimizin sahibiyik”

“Heydər Əliyev. Müstəqilliyimiz əbədidir” çoxcildliyinin təkrar nəşrinin 3-cü kitabı çapdan çıxıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, təkrar nəşrə Ulu Öndər Heydər Əliyevin müstəqil, suveren Azərbaycan dövlətinin möhkəmlənilib inkişafına, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsinə, respublikamızın iqtisadi tərəqqisinə, xalqımızın rifahı naminə apardığı islahatlara həsr olunmuş nitqlərinin, müsahibələrinin, bəyanatlarının və müraciətlərinin mətnləri, keçirdiyi görüşlər haqqında məlumatlar daxil edilib.

Kitabda yer alan materiallar 1994-cü il martın 9-dan avqustun 1-dək olan dövrü əhatə edir. Müstəqilliyini yeni bərpa etmiş Azərbaycan həmin dövrdə Ermənistanla müharibə şəraitində idi. Altı il idi ki, Qarabağ ərazisi Ermənistanın işğalı altında idi. Ümummilli Lider cəbhəyanı bölgələrə səfər edər, ictimaiyyət nümayəndələri ilə, əsgər və zabitlərlə görüşər, sənədlərə baxar, döyüş imkanlarını yoxlayardı. 1994-cü il aprelin 9-da Ümummilli Lider Heydər Əliyev Füzuli və Ağcabədi rayonlarında döyüşçülərlə, Beyləqan rayonunda ictimaiyyət nümayəndələri ilə görüşüb, hərbiçilərin müşavirəsində nitq söyləyib. Ulu Öndər hərbiçilərin müşavirəsində ordu quruculuğu ilə bağlı görülən işlərə nəzər salıb, əsgər və zabitlərin üzərinə düşən vəzifələrdən danışaraq deyib: “Müharibədə kim güclüdürsə, o, qalib gəlir. Güclü olmaq üçün Azərbaycanın da imkanları çoxdur. Bu imkanlardan indiyədək lazımınca istifadə olunmayıb. Son vaxtlar ordu quruculuğu işi müvəffəqiyyətlə davam edir, ordumuz formalaşır. Bu işdə zabitlərimizin də, əsgərlərimizin də üzərinə mühüm vəzifələr düşür. Sərəncamınızda olan texnikanın bütün gücündən istifadə etmək sizin borcunuzdur. Ancaq texnika onu idarə edən adamlarsız elə bir şey deyil. Mənə verilən məlumata görə siz bu texnikadan istifadə etməyi bacarırsınız. Buna görə çox sağ olun”.

Həmin il aprelin 10-da isə Ulu Öndər Bərdə rayonunda ictimaiyyət nümayəndələri ilə görüşüb. Bu görüşdə Ümummilli Lider Azərbaycan xalqının öz müstəqilliyini qoruyub saxlaması üçün güclü ordusu olmasının vacibliyindən, orduya diqqət və qayğı göstərməyin hər bir vətəndaşın şərəfli borcu olmasından danışdı: “Biz indi öz taleyimizin sahibiyik. Azərbaycan müstəqil dövlətdir. Bu, tarixi hadisədir. Azərbaycan xalqı öz müstəqilliyini, milli azadlığını qoruyub saxlamalıdır. Bunun üçün də Azərbaycanın güclü ordusu olmalıdır. Bu, həm işğal olunmuş torpaqlarımızı düşməndən təmizləmək, həm də gələcəkdə müstəqil Azərbaycanın etibarlı müdafiəsini təmin etmək üçün gərkdir. Ona görə də orduya diqqət və qayğı göstərmək hər bir vətəndaşın şərəfli borcu olmalı-

dır. Mən sizi bu borcu yerinə yetirməyə dəvət edirəm”.

Ulu Öndər Heydər Əliyev işinin çox olmasına baxmayaraq gənc nəslin tərbiyəsini daim diqqətdə saxlayır, müstəqil Azərbaycanın gələcəyi üçün bunun vacibliyini vurğulayırdı. 1994-cü il avqustun 1-də respublikanın ali və orta ixtisas məktəblərinə qəbulla əlaqədar keçirilmiş müşavirədə bu barədə belə demişdi: “Biz bu günümüz, müstəqil Azərbaycanın gələcəyi haqqında düşünsək, gənc nəslin tərbiyəsinə ciddi fikir versək, ən əvvəl ali təhsil almağa qadir, yəni buna öz biliyi, zəkası, fitri istedadı ilə layiq olan gənclərin ali məktəblərə qəbul olunmasını təmin etsək, onda gələcəyimiz üçün böyük işlər görmüş olarıq. Odur ki, mən bu məsələyə xüsusi diqqət yetirirəm”. Həmin görüşdə dahi rəhbər xalqımızın gələcəyi üçün ziyalıların, alimlərin, yüksək bilikli və təcrübəli insanların rolunu da vurğulayıb: “İndi biz müstəqil dövlətlik, öz respublikamızın, öz taleyimizin sahibiyik, xalqımızın bu günü və gələcəyi üçün cavabdehik. Məhz biz cavabdehik. Biz deyəndə, mən birinci növbədə, ziyalıları nəzərdə tuturam. Alimlərimiz, ali məktəblərimizdə çalışan yüksək səviyyəli, bilikli və zəngin təcrübəli şəxsləri nəzərdə tuturam. Bəli, biz hamımız Azərbaycanın gələcəyi üçün cavabdehik, gənc nəslin yetişməsi üçün cavabdehik”.

Bütün bu dəyərli fikirlərlə çoxcildliyin 3-cü kitabında tanış olmaq mümkündür. Kitabda yer alan materiallar həmin dövrün hadisələri haqqında geniş təsvir yaradır. Kitabın buraxılışına məsul “Azərneşr”-in baş redaktoru Ələvsət Ağalarovdur. Nəşrin hazırlanmasında AZƏRTAC-ın materiallarından istifadə olunub.

XİN: Azərbaycanda “Rus Evi”nin fəaliyyətinə xitam verilməsi barədə Rusiya tərəfinə nota göndərilib

Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə Rusiya Federasiyasının “Rossotrudniçestvo” agentliyinin Azərbaycan Respublikası ərazisində fəaliyyətinə xitam verilməsi ilə bağlı yerli mətbuatın sualını cavablandırıb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, A.Hacızadə bununla bağlı deyib: “Azərbaycan Respublikası ərazisində bu kimi təşkilatların fəaliyyəti milli qanunvericiliyə, ölkələr arasında qarşılıq prinsipinə və iki-tərəfli əsasda əldə olunmuş razılıqların tələblərinə uyğun olaraq tənzimlənir.

“Rossotrudniçestvo”-nun Azərbaycandakı nümayəndəliyi olan Rusiya İnformasiya-Mədəniyyət Mərkəzi - “Rus Evi”nin hüquqi şəxs qismində qeydiyyatının mövcud olmadığı və təşkilatın Azərbaycan qanunvericiliyini ciddi şəkildə pozduğu barədə Rusiya tərəfinə məlumat verildikdən sonra, fevralın 3-də “Rus Evi”nin fəaliyyətinə xitam verilməsi barədə Rusiya tərəfinə nota göndərilib.

Bununla, Azərbaycan tərəfinin ölkəmizdə “Rus Evi”nin fəaliyyətinə xitam verilməsi barədə qərarından irəli gələrək, Rusiya tərəfindən bu istiqamətdə müvafiq tədbirlər həyata keçirilməsi gözlənilir”.

“Dəyərsiz qətnamələr, saxta hesabatlar nifrət doğurur”

KOMİTƏ SƏDRİ ŞƏRH ETDİ

“Azərbaycan AŞPA-nı tərk edib və bu heç bir narahatlıq doğurmur.” Bu sözləri SiA-ya verdiyi açıqlamasında Milli Məclisin Aqrar Siyasət komitəsinin sədri, millət vəkili Tahir Rzayev deyib. Komitə sədri vurğulayıb edib ki, uzun illər anti-Azərbaycan mövqeyindən çıxış edən, təcavüzkar Ermənistanın yanında olduğunu açıq-aydın bildiren bir parlamentdə olmaq faydasızdır.

“Torpaqlarımızın işğal altında olduğu, soydaşlarımızın ağır bəlalara düşürüldüyü, şəhər və kəndlərimizin xarabazarlığa çevrildiyi, dinc sakinlərimizin qətlə yetirildiyi 30 il ərzində, eləcə də müharibə zamanı Gəncəyə, Bərdəyə, Tərtərə və digər rayonlarımıza raketlər yağdırıldığı, yüzlərlə mülki əhali qətlə yetirildiyi, yaralandığı bir vaxtda AŞPA bir dəfə də olsun Azərbaycanın haqq əsəsinə əşitmədi, hadisələrə münasibət bildirmədi, təcavüzkarı dayandırmadı. Əksinə, ermənipərəst parlament üzvləri faşistlərə, insan qatillərinə dəstək verdilər,

Azərbaycan haqqında qərəzli qətnamələr qəbul etdilər, dövlətimizin əleyhinə məkrli fikirlər söylədilər. AŞPA bu gün də öz çirkin ənənəsinə sadıqdır və düşmən mövqeyindən çəkinmir, hər vasitə ilə dövlətimizin inkişafına, uğurlarımıza kölgə salmağa çalışır. Fransa kimi təcavüzkar dövlətin, Makron kimi avanturistin, Human Rights Watch kimi saxta hesabatlar hazırlayan riyakar bir təşkilatın əlində oynancağa çevrilən Avropa Parlamenti əleyhimizə qəbul etdiyi yersiz qətnamələrlə bizi yox, əslində, özünü gözəndən salır, hörmətini bir daha itirir. Ona görə ki, qəbul etdiyi qətnamələr heç bir əsaslı fakta arxalanmır, qərəzlidir, böhtandır.

Qurama Qarabağ Respublikasının cinayətkar rəhbərlərinin, əlləri azərbaycanlıların qanına batmış, kütləvi qətlərin səbəbkarlarının, terroristlərin, cinayətkarların azadlığa buraxılması barədə AŞPA-da səsləndirilən fikirlər, qəbul olunan qərarlar tək Azərbaycana qarşı deyil, bəşəriyyətə qarşı bir xəyanətdir. Vicdanını itirənlər, insan taleyinə biganə olanlar, xalqların dərdinə acımayanlar bunu bacarırlar və Avropa Parlamentinin bir çox üzvlərinin fəaliyyəti göstərir ki, onlar həqiqətən insan qatilləri ilə şərikdirlər, onların puluna, varına arxalanırlar və hər an beynəlxalq hüquq normalarını, haqqı-ədaləti ayaqlar altına atmağa hazırdırlar. Azərbaycan, eləcə də qonşu Gürcüstana qarşı münasibətdə bu aydın görünür. Gürcüstanın AŞPA-nı tərk etməsi bir daha sübut etdi ki, bu parlament şər, böhtan yuvasıdır, sülhə, əminamanlığa, xalqların xoşbəxtliyinə deyil, müharibələrin alovlandırılmasına, münafişlərin kəskinləşməsinə, insanların bədbəxtliyinə, ölkələrin dağılmasına xidmət edir. Buna görə də AŞPA-nın qəbul etdiyi qətnamələrin heç bir dəyəri yoxdur və Azərbaycan bu qətnamələri gərəksiz kağız parçası hesab edir”, deyərək Tahir Rzayev bildirib.

İnam Hacıyev

Gürcüstan parlamenti: azalana doğru

Müxalifət mandatdan və deputat
toxunulmazlığından məhrum edildi

Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyi 26 oktyabr 2024-cü il seçkiləri zamanı qanunverici orqana seçilən və etiraz hərəkatında fəal iştirak edən müxalifət liderlərinin əksəriyyətini həbs etmək üçün qanuni hüquq əldə edib. Gürcü Arzusu Partiyası (GA) müxalifət qüvvələrindən seçilmiş 49 parlament üzvünü eyni vaxtda mandatlarından məhrum edib. Rəsmi səbəb onların "seçkilərin tam saxtalaşdırılması" səbəbindən parlamentin spikerinə mandatlarından imtina etmək üçün noyabrda müraciət etmələri olub.

"Gürcü Arzusu"nun 82 nümayəndəsi 150 yerlik parlamentdə 49 müxalifət deputatının mandatının ləğvinə səs verib, minimum 76 səs tələb olunub. Bütün bu müxalifətçilər hələ noyabr ayında parlamentin spikerinə müraciət edərək "parlament seçkilərinin tamamilə saxtalaşdırıldığını" əsas gətirərək mandatlarının ləğvi tələbi ilə müraciət etmişdilər. Onlar fərdi qaydada ərizə yazıblar. Müxalifət üzvləri mandatları ilə yanaşı, deputat toxunulmazlıqlarını da itiriblər.

Amma parlamentdə səsverməyə bir neçə gün qalmış, müxalifət qüvvələrinin və QHT-lərin bütün Cənubi Qafqaz üçün strateji əhəmiyyət kəsb edən Şərq-Qərb magistrat yolunu bağlamağa cəhd etdiyi paytaxtın Diqomi rayonunda "dayandırmaq aksiyası" zamanı "Dəyişiklik naminə" koalisiyasının yaradıcılarından biri Nikanor Meliani cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmaqdan yalnız deputat toxunulmazlığı xilas edib. O, qısa müddətə saxlanılıb, şəhər polis idarəsinə aparılıb, burada deputatın sözlərinə görə, döyüldü, la-

kin demək olar ki, dərhal buraxılıb.

İndi Nikanor Melia və onun bezi həmkarları strateji magistrat yolu bağlamaq cəhdinə görə (Gürcüstan Cinayət Məcəlləsinin 222-ci maddəsi) cinayət işində müttəhim ola bilərlər. Bu ittihamla, çərşənbə axşamı Daxili İşlər Nazirliyi Diqomidəki aksiyanın səkkiz iştirakçısını, o cümlədən keçmiş Tbilisi meri Gigi Uqlavanı həbs edib. Onları 4 ilə qədər həbs gözləyir.

Üç müxalifət koalisiyasının deputatları mandatlarından məhrum edildikdən sonra qanunverici orqanda cəmi 12 müxalifət üzvü qalıb: onlar keçmiş baş nazir Giorgi Qaxariyanın "Gürcüstan naminə" partiyasından seçiliblər.

Noyabrda həmin 12 nəfər də parlamentdəki vəzifələrindən istefa versələr də, mandatlarından imtina etməyiblər. Düzdür, bu müxalifətçilərin boykot zamanı buraxdıqları plenar iclasların sayı reqlamentdə nəzərdə tutulan həddə çatdıqda, parlament çoxluğu onları da aprel və ya may aylarında çıxara bilər. Yəni, deputat mandatlarından məhrum edilməsi üçün formal əsas yaranacaq.

Beləliklə, bu gün Gürcüstan parlamentində 101 deputat qalıb. Onlardan 89-u GA-nı, 12-si isə keçmiş baş nazir Qaxariyanın partiyasını təmsil edir. Mövcud konstitusiyanın müəlliflərindən biri Vaxtanq Xmaladzenin dediyi kimi, 89 mandat hakim partiya istənilən qanunları qəbul etməyə və hökumətə etimad səsi ifadə etməyə imkan verir, çünki belə bir qərarın qəbulu üçün deputatların ümumi sayının yalnız sadə çoxluğu, yəni 76 səs tələb olunur. "Lakin onlar üçdə iki səsle konstitusiyaya dəyişikliklər edə biləcəklər, o halda ki, dəyişikliklər "Gürcüstan naminə" partiyası tərəfindən dəstəklənsin", cənab Xmaladze

izah edib.

Siyasi opponentlərin mandatdan və deputat toxunulmazlığından məhrum edilməsi ilə paralel olaraq, hakim partiya müxalifət hərəkatının fəalları və liderlərinə qarşı sanksiyaları sərtləşdirən qanunları sürətlə qəbul edir. Çərşənbə günü parlament birinci oxunuşda qəbul edib və heftənin sonuna kimi qalan iki oxunuşda inzibati məcəlləni pozmağa görə həbs müddətini 15 gündən 60 günə qədər artıran qanunu qəbul etməyi planlaşdırır. Üstəlik, deputata, nazirə və ya hüquq-mühafizə orqanının əməkdaşına qarşı hər hansı şifahi təhqir bundan sonra ağır cinayət kimi qiymətləndirilir. Eyni zamanda qapalı yerlərdə etiraz aksiyaları keçirmək qadağandır. Məsələn, son vaxtlar tələbələr səs-küylü etiraz aksiyaları keçirdikləri universitetlər də qadağalar siyahısındadır.

Parlamentdə səsverməni şərh edən spiker Papuaşvili bildirib ki, müxalifət "gürcüstan seçicilərinin mütləq əksəriyyətini şantaj etməyə çalışıb" və Mərkəzi Seçki Komissiyasının rəsmi məlumatına görə, onların 54%-i "Gürcü arzusu"na səs verib. "Lakin onlar bu şantaja layiqli cavab verdilər", cənab Papuaşvili vurğulayıb. Bu arada Vahid Milli Hərəkət Partiyasının sədri Tinatin Bokuçava bəyan edib ki, mandatdan və deputat toxunulmazlığından məhrum edilməsi "heç kəsi qorxutmayacaq və heç nəyi dəyişməyəcək". Yaxın günlərdə Tbilisi, Batumi və Gürcüstanın digər şəhərlərində "57 siyasi məhbusun azad edilməsi", ölkədə növbədənəkar parlament seçkilərinin keçirilməsi və "Gürcü arzusu"nun faktiki olaraq kəşdiyi Aİ-yə üzvlüklə bağlı danışıqların bərpası tələbləri ilə yeni etiraz aksiyalarının keçiriləcəyi gözlənilir.

V.VƏLİYEV

Razi Nurullayev nədən təlaş keçirir?

İLHAM

Reallığı dilə gətirmək, nə zamandan qəbahət hesab olunub?

Baş verən istənilən ictimai, siyasi, elmi, mədəni hadisə ilk baxışdan abırlı, həyalı, eləcə də yüksək intellektə, bilik və bacarığa malik insan kimi görünən şəxsin daxili aləmini tam şəkildə üzə çıxarmış olur. Məlum olur ki, həmin şəxs qüsurludur və çatışmazlıqları mövcuddur. Əslində hər bir insan, xüsusilə də siyasət adamı səbri olmalı, söylənilən fikirləri, irəli sürülən ideya və təklifləri dinləmək qabiliyyəti olmalıdır. Təəssüf ki, bəzən özlərini siyasətçi kimi təqdim edən şəxslər bu kimi vacib şərtlərə əməl etmirlər. Son günlər Milli Məclisdə komitə sədri Siyavuş Novruzovun İmişlidə baş verən yol-nəqliyyat hadisəsindən sonra baş verən xoşagəlməz hadisə ilə bağlı obyektiv, əsaslı və ədalətli çıxışının deputat Razi Nurullayev tərəfindən düzgün başa düşülməməsi, əksinə, qəzəblə qarşılanması və yersiz açıqlamalar, fikirlər bildirməsi, sosial şəbəkələrdə ironiya ilə qarşılanan statuslar paylaşması onun ciddi qüsurlara malik deputat olduğunu göstərir. Birincisi, ona görə ki, Milli Məclisdə aparılan müzakirələri, fikir və rəyləri xoşlamasan belə, susmaq daha faydalı olar. İkincisi, qəbul etmədiyin mövqeyi qarışqandan fil düzəltmək üçün məqam axtaran jurnalistlərə çatdırmaq üçün hərəketə keçmək deputata başucalıq gətirə bilməz. Üçüncüsü, əgər hansısa deputatın, o cümlədən Siyavuş Novruzovun fikirləri səni narahət edibse, o zaman elə ona cavabı parlamentdə vermək olardı. Dördüncüsü, Siyavuş Novruzov haqqı deyib, ədalətli mövqə sərgiləyib. Bildirib ki, İmişlidə hadisə baş verən zaman rayon icra hakimiyyətinin başçısı və polis rəisi dərhal hadisə yerində olmalı idi. Əgər insanlarla təmas qurmaq istəmirlərsə, o zaman ərizələrini yazıb işdən getsinlər. Və nəhayət beşincisi, Razi Nurullayev reallığı dilə gətirmək, nə zamandan qəbahət hesab olunub?

Söz yox ki, bu əsaslı suallara R.Nurullayev cavab vermək imkanına malik deyil. Çünki onun özü də bu məsələdə məsuliyyət daşıyır. Çünki onun bilavasitə borcu idi ki, hadisənin baş verdiyi yerə gedib, insanlarla söhbət etsin. R.Nurullayev isə ona səs verib deputat statusu qazandıran insanların ayağına getməyi özünə qəbahət hesab edib. Bu isə dikbaşlıq və özünə vurğunluqdur, həm də "deputatın statusu haqqında" qanunun tələblərinə ziddir. Bu azmış kimi R.Nurullayev hay-küy qaldırmaqla kifayətlənməyib, müəyyən məsələlərdə ortaq olması şübhələrini yaradan icra hakimiyyətinin başçısını və polis rəisini uğursuz müdafiə etməyə cəhd göstərir.

Söz yox Azərbaycanın hər bir bölgəsi, o cümlədən də İmişli əhalisi dövlətə, dövlətçiliyə bağlı insanlardır. Onlar ölkədə sabitliyin, ictimai təhlükəsizliyin tərəfdarıdır və daim bunun möhkəmlənməsinə töhfələr verirlər. Gözlənilmədən baş verən yol-nəqliyyat hadisəsi zaman övladlarını itirən valideynlər və onların yaxınları əsəblərini cilovlaya, hissələrinə hakim kəsilə bilməyiblər, emosiyalara qapılaraq polis məşinını aşırıb, asayişin pozulmasına xidmət edən hərəketlərə yol veriblər. Bu halda yaxşı olardı ki, icra hakimiyyətinin başçısı, deputat və rayonun hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri hadisə yerində olmalı və insanlarla maarifləndirici söhbətlər aparmalı idilər. Əminliklə demək olar ki, əgər Siyavuş Novruzovun da qeyd etdiyi kimi, polis və icra hakimiyyətinin başçısı hadisə yerində olsa idilər, məsələ dərhal öz həllinə tapar və insanlar öz evlərinə dağılışırdılar. Təbii ki, belə olsa idi, asayiş pozduqlarına görə həbs edilənlər də olmazdı.

Bu yerdə Sədi Şirazinin bir aforizmi yada düşür: "Ağıldan kəmliyi iki şey müəyyən edir: susmaq lazım gələndə danışmaq, danışmaq lazım olanda susmaq". Söz yox ki, R.Nurullayev ağıllıdır, dərin elmi bilgiləri və savadı mövcuddur. Əgər belə olması idi, dağıdıcı müxalifətin ən qatı ünsürlərindən olan AXCP sədri Əli Kərimlinin yanından ayrılıb, özünə təzə partiya yaradıb, sonra da deputat kreslosuna yiyələnə bilməzdi. Bu fərasətinə görə ona "molodes" düşür. Sadəcə yuxarıda qeyd etdiyim kimi, siyasi cəhətdən naşisi, dözümlülük baxımdan qüsurludur. Onun mövcud qüsurlarını, çatışmazlıqlarını aradan qaldırmaq üçün öz üzərində işləyəcəyi şübhəsizdir. Daha doğrusu, proseslərin inkişafı göstərir ki, R.Nurullayev S.Novruzovun əsaslı tənbehindən və qınağından nəticə çıxarıb. Onun İmişli hadisəsi zamanı zərər çəkən insanlarla görüşməsi, xəsarət alan xəstələri ziyarət etmək üçün xəstələrə baş çəkməsi və həbs edilən şəxslərin azadlığa çıxması üçün hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etdiyini bildirməsi, qeyd olunanlara misal ola bilər. Lakin bu məqamda belə R.Nullayev ciddi səhvlər yol verməklə, bir növ özünü yandırır. Baş çəkdiyi insanlarla şəkillərini çəkdirib, sosial şəbəkələrdə geniş formada yayır. Halbuki, bu kimi ziyarət etmələr onun işi və deputat olaraq vəzifəsidir. Haqlı olaraq da sosial şəbəkə istifadəçiləri, onu ziyarət etdiyi insanlarla şəkillərini çəkdirib, sosial şəbəkələrdə paylaşmasına görə qınayırlar. Məsələn, İdris Əhmədov adlı sosial şəbəkə istifadəçisi Razi Nurullayev haqqında yazır: "Ucuz reklamdan əl çəkin. Özünü güldürməyin. Sizin işiniz özünüzü çəkib internetdə paylaşmaq yox, Milli Məclisdə xalqın xeyrinə qərarlar qəbul edilməsini nail olmasına çalışmalısınız". Digər sosial şəbəkə istifadəçisi Dəniz Quluzadə isə şərh bölümündə yazır: "Mehman Hüseynov sizin villa haqqında paylaşım etmişdi vaxtilə, düzdü? Maşallah kasıb müxalif partiyasının sədr və üzvlərinin belə villası olmadığını bilmirdim".

Sonda onu vurğulamağı vacib hesab edirəm ki, amalımız heç də Siyavuş Novruzovu müdafiə etmək deyil. Zaten onun bizim kimi imkanları aşağı olan jurnalistin dəstəyinə də ehtiyacı yoxdur. Sadəcə, ədalətli mövqeyi, müsbət fikir və fəaliyyətə haqq qazandırmaq, cəmiyyətə olduğu kimi çatdırmaq bizim də əsas işlərimizdən biridir. Əgər belə olmasa cəmiyyətimizdə haqlı haqsız düşür, ədalətli insan zərər görür.

Tariximizin qəhrəmanlıq yaddaşında Mübariz zirvəsi

7 fevral Milli Qəhrəmanımızın doğum günüdür

Azərbaycanın bütövlüyü uğrunda, torpaqlarımızın qorunmasında canlarından keçmiş şəhidlərimizin ömür yolu müasir gəncliyə bir örnək, məktəbdır. Torpaqlarımızın qorunması, Vətənimizin müdafiəsi uğrunda canından, qanından keçərək şəhidlik zirvəsinə ucalanların həyat yolu, ərənlili bir dastana çevrilib. Hər bir Azərbaycan vətəndaşı milli qəhrəmanlarını tanımalı, onların keçdiyi həyat yolundan məhz şücaəti, mübarizliyi öyrənməlidir. Azərbaycanın elə bir bölgəsi, elə bir kəndi tapılmaz ki, orada bir şəhid məzarı olmasın. Azərbaycan torpağının hər qarışında bir qəhrəmanlıq dastanı yaşayır. Bu torpaq Vətən uğrunda canından keçən, şəhid olan oğulların qanı ilə suvarılıb. Ayaq basdığımız torpağın altında şəhid ulu babalarımız uyuduğundan bu məmləkət bizim üçün müqəddəsdır, əzizdir. Cadar-cadar olmuş torpaqdan gələn səslər vətən sevgisinin dastanını danışır bizlərə. Vətən, Azərbaycan deyib, ən ali sevgi uğrunda canlarını sipər edərək, düşmənlə üz-üzə dayanan oğullar şəhidlik zirvəsinə yüksəliblər. Cəsurluq, ərənlilik məktəbi ilə Mübariz dastanını yarıdan Biləsuvar rayonunun Əliabad kəndində anadan olub, boya-başa çatan Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Mübariz İbrahimov da qəhrəmanlığı ilə milyonlarla insanın qəlbində əzəmətli abidəsinə ucaltdı. Azərbaycan qəhrəmanlıq tarixinin yeni səhifəsini yazan və müasir həyatımızın Koroğlusuna, Babəkine çevrilən Milli Qəhrəman Mübariz İbrahimovun qısa bir ömür tarixində şücaəti, mərdliyi, torpağa olan bağlılığı, ən əsası isə yaşadığı məmləkətə məhəbbəti onu bütövlükdə xalqına tanıtdı.

Məhəbbəti və şöhrəti şəhidlik zirvəsinə yüksəlməsi ilə qazandı elimizin mərd oğlu. Atası Ağakərimin, anası Şamama xanımın ocağında aldığı tərbiyə, vətənpərvərlik duyğuları Mübarizin qəlbində elə bir hiss oyatmışdı ki, bunun qarşısını heç vaxtlə almaq mümkün olmazdı. Silaha sarılıb hayqıraraq, düşmən üzərinə hücum çəkib hədəfə aldığı erməniləri məhv etməklə həyatda özünü təsdiq edib varlığını nəyə xidmət etdiyini göstərməsi Mübarizin kimliyinin təsdiqi idi. Bu adın qarşısında müasir həyatımızda hər bir şəxs baş əyir və şəhidliyin zirvəsində olan Mübarizi böyük məhəbbətlə xatırlayırlar. Qəhrəmanlıq qanadlarında 10 milyon qəlbə Mübariz adı yazan qəhrəmanın ruhu vətənin səmalarındadır. Mübariz ölümü ilə bir örnək oldu. Vətən naminə şəhidliyə yüksəldi. Qəsbkar düşməne gözdağı oldu. Nəreni andıran səsi, qorxaq erməninin canına lərzə saldı. Erməninin həmin anda aldığı görkəmi, miskinliyi Mübariz qəhrəmanlığını daha da yüksəkliyə qaldırır. Mübariz məkanı bir qeyrət yeridir. Bəli, Əliabad ziyarət yeridir - ərənlilik, igidlik məktəbidir bu məkan. Hər kəsin arzusudur burada olmaq: Mübarizin hansı və necə mühitdə böyüməsini gözlə görmək arzusudur.

*Köksünə vətənin bayrağın taxıb,
Göylər tək gurlayıb, şimşək tək çaxıb.
Ölümün gözüne mərdanə baxıb,
Behişt dergahına enən Mübariz!*

Azərbaycan tarixinin şanlı səhifəsinə - şəhidlik zirvəsinə yüksəlməsi ilə adını yazdı. Həmin tarix hər bir azərbaycanlının fəxarət duyduğu bir günə çevrildi. Neçə əsrlik qəhrəmanlıq tariximizə yeni səhifə açıldı. Daşlaş-

mış yaddaşlara vətən, torpaq uğrunda yaşamağa və ölməyə hazır olmağı bacaran vətən övladı Mübarizin də adı həkk olundu. Əbədləşdi Mübariz. Onu bu ruhda yetişdirən, məhz Azərbaycan torpağına ayaq basmış və Azərbaycan torpaqlarının 20 faizini işğal etmiş erməni terrorçularından intiqam almaq və qisas hissi idi. Qorxmadan erməniyə Azərbaycan oğullarının kimliyini isbat etmək üçün mətin addım atdı. Erməni təcavüzkarlarının torpağımızı işğal etməsinə dözmədi, günahsız insanların harayı qulaqlarında səsləndi, qarda donmuş ana-bacılıqların, qocaların ah-naləsi onun rahatlığına son qoydu və Mübariz xalqın mübariz oğluna çevrildi. Mübariz ona qoyulan adı doğrultdu.

ZAMANIMIZA ÖRNƏK OLAN MÜBARİZ GERÇƏKLİKLƏRİ

Qarabağda başlanan savaşın tarixi onun doğulduğu ilə təsadüf edir. Məlumdur ki, Azərbaycana qarşı olan erməni iddiaları 1988-ci ildən baş qaldırır və dünyaya həmin ildə göz açan Mübariz də erməni vəhşiliklərini, onların törətdikləri əməlləri eşidə-eşidə, görə-görə böyüyür. Düşməne qəzəbi də elə ağılı kəsəndən sonra olur. Mübariz Ağakərim oğlu İbrahimov 1988-ci il fevralın 7-də Biləsuvar rayonunun Əliabad kəndində anadan olub. 2005-ci ildə şəhid M.Piriyev adına Əliabad kənd orta məktəbində orta təhsilini başa vurmuş Mübariz həmin il həqiqi hərbi xidmətə çağırılıb. Mübariz İbrahimov uşaq-ıqdan hərbiçi olmağı arzulayırdı. Doğulub boya-başa çatdığı kənddə hamı onun bu arzusundan xəbərdar idi. Mübarizin amalı torpaqlarımızın işğaldan azad olunması uğrunda vuruşmaq idi. Hərbi xidmətini Daxili Qoşunların "N" sayılı hərbi hissəsinin Xüsusi Təyinatlı Böliyyündə keçirib. Hərbi xidmətini 2007-ci ildə çavuş rütbəsində başa vurub. Ardınca mülki işlərdə çalışmış, 2009-cu ilin avqust ayında yenidən gizir rütbəsində hərbi xidmətini davam etdirmişdir. Bir müddət sonra öz istəyi ilə cəbhə bölgəsindəki hərbi hissələrdən birində xidmət etməyə başlamışdır. Mübarizəyə atəşkəs zamanı tək qaldı. Heç kimi narahat etmədən və kömək ummadan. Bu döyüşə nə qədər tələssə də,

amma son məktubunu yazdığı da unutmadı: "Canım, atam və anam. Məndən sarı darıxmayın. İnşallah, cənnətdə görüşəcəyik. Mənim üçün bol-bol dua edin. Vətənin dar günündə artıq üreyim dözmür. Allaha xatir bunu etməliyəm. Ən azından üreyim sərnilik tapar. Şəhid olanadək bu şərəfsizlərin üzərinə gedəcəyəm. Şəhid olsam, ağlamayın. Əksinə, sevinin ki, o mərtəbəyə yüksəldim..."

Düşmən üzərinə tək hücum edərək gücünü göstərdi, hünərini dünyaya bəyan etdi. Azərbaycan torpağının belə oğullar yetişdiriyinə dünya laqeyd qala bilmədi. İnanmaq çətin olsa da, həyat və gerçəklik bu idi. Zamanımıza örnək olan Mübariz azərbaycanlıların qanını almağa getdi.

"VƏTƏNİN AZADLIĞI ÜÇÜN QURBAN LAZIMDIRSA, BİRİ MƏN!"

Neçə-neçə can aldı düşmən canından! Qorxu və vahimə yaratdı bir gecənin içində düşmən canında. Düşməne aman vermədi. "Vətən", - söyləyib sinəsini qabağa verdi. 18 iyun 2010-cu il tarixində gecə saat 23:30 radələrində gizir Mübariz İbrahimov təkbaşına iki ordu arasındakı bir kilometrlik minalanmış sahəni keçdi. Ermənistan silahlı qüvvələrinin çox sayda əsgər və zabiti gözlənilməz birinci həmlədə məhv etdi. Sonra isə düşmənin öz silahlarından özünə qarşı istifadə edərək, 5 saat onlarla təkbaşına döyüşdü. Düşməni ağır itkilərə məruz qoydu, onların zəif cinahlarını üzə çıxardı. Beləliklə, Azərbaycan döyüşçüsü səhər saatlarında qeyri-bərabər döyüşdə qəhrəmancasına şəhid oldu. Amma düşməndən aman diləmədi. Onsuz da bu addımı atarkən, geri dönməyə cəyini əvvəlcədən bilirdi. Məqsədi patronu sona çatana qədər qisas almaq idi. Axı yoldaşlarına həmişə deyirdi ki, hərənin öz yolu var: "Mən isə yolumu seçmişəm. Düşməne qan qusdurub üreyimcə qisas almasam, elə bilərəm ki, Allahım da, valideynlərim də mənə bağışlamaz! Vətənin azadlığı üçün qurban lazımdırsa, biri mən!" - dedi və elə də etdi.

Mən ölüm qoy vətən yaşasın, nə qəm,

Ölən yox, öldürən etdim adımlı.

Gənclər ibrət alsın bu əməlimdən,

Atıram mən adı qisas addımı.

Hadisənin səhəri günü atası Ağakərim İbrahimovdan oğlunu xəbər alanda, çoxlu silah götürüb və ərəzidən uzaqlaşdığını bildirəndə, ata inamla və qətiyyətlə bildirir ki, mən oğlumu tanıyıram, sərhədə tərəf gedin. Cəsurluq, igidlik, mərdlik nümayiş etdirən, Azərbaycan əsgərinin qəhrəmanlıq rəmzinə çevrilən Mübariz İbrahimovu, məhz bu ata tərbiyə etmişdi. Onun dəyərlərinə də yaxşı bələd idi. Oğlu fərari, vətən xaini ola bilməzdi.

Mübariz bir gecənin içində şəxsi rəşadət və şücaət nümayiş etdirdi, düşmənin çoxlu sayda canlı qüvvəsini məhv etdi, mövqelərimizin toxunulmazlığını canı bahasına qorudu. Sakit, siyasətdən uzaq bir gənc olsa da əzmini və qətiyyətini nümayiş etdirdi. Tanrısını, vətəni canından artıq sevən Mübariz öz qisasını düşməndən belə aldı, oğul

vətən borcunu verdi. Şəhid olub, arzusuna qovuşdu.

Ermənilər insanlığa yaraşmayan və insanlıq üçün qara ləkə olduqlarını bir daha Milli Qəhrəmanımızın nəşini belə qaytarmaq istəmədikləri zaman da ortaya qoydular və onu gizlətməyə çalışdılar. Ermənistan tərəfi heç bir sivil qaydalara əməl etmədən, onun cənəzəsini qaytarmaqdan imtina edirdi. Bu, misli görünməmiş vəhşilik, mənəviyyətə və dini normalara sığmayan hərəkət yalnız erməniyə məxsusdur. Azərbaycan Respublikasının, Ermənistan Respublikasının və Rusiya Federasiyası prezidentlərinin Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsinə dair 27 oktyabr 2010-cu il tarixli bircə bəyanatına uyğun olaraq, eyni zamanda, Əsir və İtkin Düşmüş, Gırov Götürülmüş Vətəndaşlarla Əlaqədar Dövlət Komissiyasının beynəlxalq təşkilatlarla apardığı müntəzəm və səmərəli danışıqlar nəticəsində Mübarizin cənəzəsi 6 noyabr 2010-cu il tarixdə vətənə gətirildi. Şəhid qəhrəman ikinci Fəxri Xiyabanda dəfn olundu.

Mübarizin qəhrəmanlığı yüksək qiyməti alıb. "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adına layiq görülüb. Bu gün Biləsuvar rayonunun orta məktəblərindən biri Mübariz İbrahimovun adını daşıyır. Biləsuvar rayonunda küçələrdən biri Mübariz İbrahimovun adındadır. Keçdiyi qısa 22 illik ömür yolu neçə-neçə əsrləri əhatə edəcək. Şücaəti, qeyri-adi cəsəreti ilə əfsanəyə çevrilən Mübariz İbrahimov özünəməxsus qəhrəmanlıq məktəbi yaratdı. Vətəni necə sevməyi, Azərbaycanı necə qorumağı bir daha əməlləri və keçdiyi şanlı yolu ilə bizlərə öyrətdi.

Azərbaycan Mübarizlərin qanını yerdə qoymadı. Zaman yetişdi və 44 günlük Vətən müharibəsində yetişən qəhrəmanlıq qisası qiymətə qoymadılar. Bu gün Azərbaycanda minlərlə MÜBARİZLƏR yetişir.

Bizim qəhrəmanlarımız ermənilərin yaratdığı "qəhrəmanlar" kimi mif deyil. Biz ermənilər kimi uşaq başı kəsən, qadın və qocalara divan tutanları qəhrəman emirik, bizim Mübariz kimi real igidimiz var ki, tarixə Şəhidlik zirvəsinə yüksələrək adların yazıblar. Torpaqlarımızı işğaldan azad edən igid ŞƏHİDLƏRİMİZ!!!

NƏZAKƏT ƏLƏDDİNQIZI

BAXIŞ BUCAĞI

Avropa İttifaqı özünü məhv etmə mərhələsində

Avropa qaynar qazana bənəyir, bir tərəfdən Parlamentdə yuva salmış korrupsionerlərin cəzasızlıq şəraitində sağa-sola at koşdurmaları, ittifaqın ayrı-ayrı ölkələrində baş verən siyasi aksiyalar, qaz və miqrant problemi, infilyasiya, Avropa İttifaqının daxilində yaşanan inamsızlıq, etimadsızlıq "qıca Avropa"nı dizə gətirməkdədir. Əsas çözümlə bilməyən məsələ isə Merkelin Almaniyanın federal kansleri postundan gedişindən sonra Avropada liderlik uğrunda amansız mübarizənin formalaşdığı böhrandır.

Bu gün Milli Assambleya bir daha Jan-Lük Melenşonun "Fransa itaətsiz" (LFI) ifrat solunun irəli sürdüyü hökumətə etimadsızlıq barədə iki təklifi tərzinin gözüne yerləşdirib. Fransua Bayrou hökuməti hələlik sağ qalıb və ona yeni hüquqlar verilib. Milli Assambleyanın iki yolu var idi: Fransua Bayrou hökumətinin təklif etdiyi qanunları dəstəkləmək və ya onu istefaya göndərmək. Bazar ertəsi günortadan sonra baş nazir 2025-ci il dövlət büdcəsini və sosial təminat büdcəsi-

uzun müddətdir ki, gedir. Və onun tarifləri, bloku daxili tələbi və investisiyanı xarici tələbin lehinə - ilk növbədə ABŞ-ın lehinə sıxışdırmağa əsaslanan qüsurlu ixraca əsaslanan modelindən uzaqlaşmağa məcbur etsələr, əslində Aİ üçün bir lütf ola bilər. Trampın təhdid axınından sonra Aİ artıq hərəkətə keçib və sistem çatışmazlıqlarını tez bir zamanda aradan qaldırmağa çalışıb. Belə təşəbbüslərdən birini bu yaxınlarda Avropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Leyen elan edib. Onun yeni "planı" Avropanı "gələcəyin texnologiyalarının, xidmətlərinin və təmiz məhsullarının icad edildiyi, istehsal olduğu və bazara çıxarıldığı məkana" çevirəcək çoxdan gözlənilən yenidən balanslaşdırma vədir. Bundan əlavə, Avropanın ilk "iqlim-neytral" qitə olacağı gözlənilir. Sə-

ni təsdiq etmək üçün iki dəfə konstitusiyanın parlamentdə səsvermə olmadan qanunvericilik aktlarının qəbul edilməsinə imkan verən 49.3-cü maddəsinə istinad edib. "Beşinci Respublika qurulandan bəri ilk dəfədir ki, ölkəmiz fevralın 1-də büdcəsiz qalır... Biz bu çıxılmaz vəziyyətdən çıxmaq üçün hər cür səy göstərmişik. Biz bütün siyasi qüvvələrlə işləmişik. Bu büdcə mükəmməldirmi? Yox. Amma hamımızın üzərinə məsuliyyət düşür. Əgər belə bir qərar versəniz, on gün ərzində Fransa öz büdcəsini alacaq", - o, Milli Assambleyanın tribunasından bəyan edib.

Parlament hər iki hökumət qərarını etimadsızlıq səsverməsi yolu ilə ləğv edə bilər ki, solçu partiyalar bundan dərhal yararlansınlar. Səsvermə Jan-Lük Melenşonun La France Insoumise (LFI) partiyasının ifrat solçusu tərəfindən irəli sürülüb. Onların Yeni Xalq Cəbhəsi (NFP), Yaşlılar Partiyası (EELV) və Fransa Kommunist Partiyasında (PCF) müttəfiqləri ona qoşulmağa hazır olduqlarını bəyan ediblər. Lakin solçu NFP blokunun bir hissəsi olan Sosialistlər (PS) LFI-ya etimadsızlıq səsələrinin heç birinə səs verməyəcəklərini əvvəlcədən elan ediblər.

Fransız solların uğursuzluğu

Səsvermənin qızgın tərəfdarı, Assambleyanın Maliyyə Komitəsinin LFI-dən olan prezidenti Erik Kokrel öz müttəfiqlərini inandırmağa çalışıb ki, məqsədim bu büdcənin qəbul edilməsinin qarşısını almaqdır, çünki bu, ölkəyə zərərli və tənəzzülə gətirib çıxarır. O, xərcləri Barnierin (əvvəlki baş nazir)

rin) büdcəsindən 6 milyard çox azaldır. Kokrel sosialistləri Bayrou əleyhinə səs verməyə və "partiyalarının göstərişlərinə tabe olmağa" çağırıb. Bununla belə, hökuməti dəvirmək üçün LFI tərəfdarlarının ən azı 288 səs toplaması lazımdır. Ötən il dekabrın 4-də istefaya göndərilən Respublikaçı Baş Nazir (LR) Mişel Barnierdə olduğu kimi, Bayrou hökumətinin taleyi Sosialist Partiyasının və Milli Birlik partiyasının (RN) mövqeyindən asılıdır. Yalnız yekdil hərəkət etsələr, istefa üçün kifayət qədər səs toplanı bilər. Lakin Milli Birlik prezidenti Cordan Bardella RN-nin etimadsızlıq səsverməsinə səs verməyəcəyi barədə də xəbərdarlıq edib: "Bütün partiyalar indi dilemma ilə üz-üzədir: daha pis nədir, pis büdcə və ya büdcənin olmaması? Fikrimcə, fransızlar iqtisadiyyata dekabrda əvvəlki səsvermədən daha çox zərbə vura biləcək yeni qeyri-sabitlikdən faydalana bilməyəcəklər".

Hətta həmkarlar ittifaqları da yeni büdcənin lehinə çıxış ediblər. Fransa Demokratik Əmək Konfederasiyasının (CFDT) baş katibi Marilis Leon qanunun tez bir zamanda qəbul edilməsinin zəruriliyi ilə razılışmış: "Bu büdcə sosial cəhətdən ədalətsizdir, onun ekoloji məqsədləri yoxdur və bu, problemdir. Amma bunu təcili qəbul etmək lazımdır".

Aİ-nin "gələcək" problemi

Avropa İttifaqı demək olar ki, bütün əsas iqtisadi göstəricilərə görə digər ölkələrdən geri qalır. Aİ-nin problemlərini həll etməyin yeganə yolu etiraf etməkdir ki, əsas problem özüdür. Və Trampın bu bloku dağıtmağa kö-

mək etməsi məntiqlidir. İyirmi ildən çox əvvəl Aİ Lissabon Strategiyasını təqdim edib, onun məqsədi bloku "tam məşğulluq və gücləndirilmiş iqtisadi və sosial birlik ilə ən dinamik, rəqabətqabiliyyətli və davamlı bilik əsaslı iqtisadiyyata" çevirmək olub.

Onların nə qədər uğurlu olduğunu artıq bilirik. Dinamik və əlbəttə ki, rəqabətqabiliyyətli deyil, AB faktiki olaraq bütün əsas iqtisadi göstəricilərə görə davamlı olaraq digər ölkələrdən geri qalır. ABŞ və Çin arasında XXI əsrdə texnoloji üstünlük uğrunda yarış güclənir, Avropa isə sadəcə olaraq kənardan seyr edir - iqtisadi durğunluq, yüksək enerji qiymətləri, siyasi təlatümlər və ləng bürokratiya. İndi də Avropa Donald Trampın idxal tarifləri ilə bağlı təhdidindən panikaya düşüb. Bəs ABŞ-la nəhəng ticarət profisiti ilə Avropa iqtisadiyyatının yenidən balanslaşdırılması həqiqətən bu qədər qorxuludurmu?

Reallıq budur ki, ixracın artımı uğurlu iqtisadiyyatın əlaməti deyil. Əksinə, sadəcə Almaniyaya baxın. Aİ zəif iqtisadiyyatı, aşağı daxili istehlak və qeyri-kafi investisiyaların nəticəsi olduğu üçün həmişə güclü ixrac qərəzinə malik olub. Trampın siyasi səhnəyə çıxmasından çox əvvəl ABŞ uzun müddətdir ki, Aİ-ni merkantilist "qonşunuza dilənçi" siyasətinə görə günahlandırır. On ildən çox əvvəl ABŞ Maliyyə Nazirliyi Avropa hakimiyyətini qlobal iqtisadiyyatı aşağı sürükləməkdə ittiham etmişdi. "Avropa məzənnəsinin tənzimlənməsi əslində yalnız blokdan kənar tələbə aiddir, daxili tələbdəki kəsirin aradan qaldırılmasına deyil" deyir Maliyyə Nazirliyi o zaman yazmışdı. O vaxtdan bəri heç nə deyilməyib.

Başqa sözlə, Trampın ticarət müharibəsi

nə "Rəqabətlik Kompası" adlanır və Draghi-nin ötən ilki hesabatından bir sıra tövsiyələri ehtiva edir. Brüssel bunu irəliyə doğru atılmış cəsarətli addım və Aİ iqtisadiyyatını yoluna qaytarmaq cəhdi kimi təqdim edir.

Ancaq daha yaxından araşdırdıqda, Komissiyanın planı bəzi açıq-aşkar baş sındıran təsvirlərlə (bir anda səkkiz istiqaməti səlissəşildə göstərən kompas haqqında düşüncə) Aİ qabaqcıl materiallar, kvant hesablamaları, biotexnologiyalar, robototexnika kimi başqa sözlər məcmusuna çevrilir. Wolfgang Munchau düzgün dediyi kimi, bu, strategiya kimi maskalanmış PowerPoint təqdimatıdır.

Lakin bu, blokun əsas iqtisadi problemlərini həll etməyəcək: məhsuldar investisiyaların, xüsusən də tədqiqat və inkişaf (R&D) sahəsində xroniki kəsir; aşağı istehlak səviyyəsi; sənaye siyasətində sistemli qərəzlilik; yüksək enerji xərcləri; eləcə də onun rəhbərliyinə xas olan qaçılmaz yorğunluq və bürokratiya. Bu məsələlərlə bağlı gələcək strategiyaların və təkliflərin hazırlanması üçün yalnız qeyri-müəyyən öhdəliklər var - və Aİ-nin qanunvericilik prosesinin incəliklərini öyrənmək üçün illər lazım olacaq. Amma reallıq ondan ibarətdir ki, Aİ-nin əsas problemləri elementar siyasi qüsurların və ya daha az, bloka aid edilən "natamamlığın" nəticəsi deyil. Bu qüsurlar onun çox milli quruluşuna dərin kök salmışdır. Başqa sözlə, Aİ-nin iqtisadi problemlərini ciddi şəkildə həll etməyin yeganə yolu etiraf etməkdir ki, əsas problem Aİ-nin özüdür.

V.VƏLİYEV

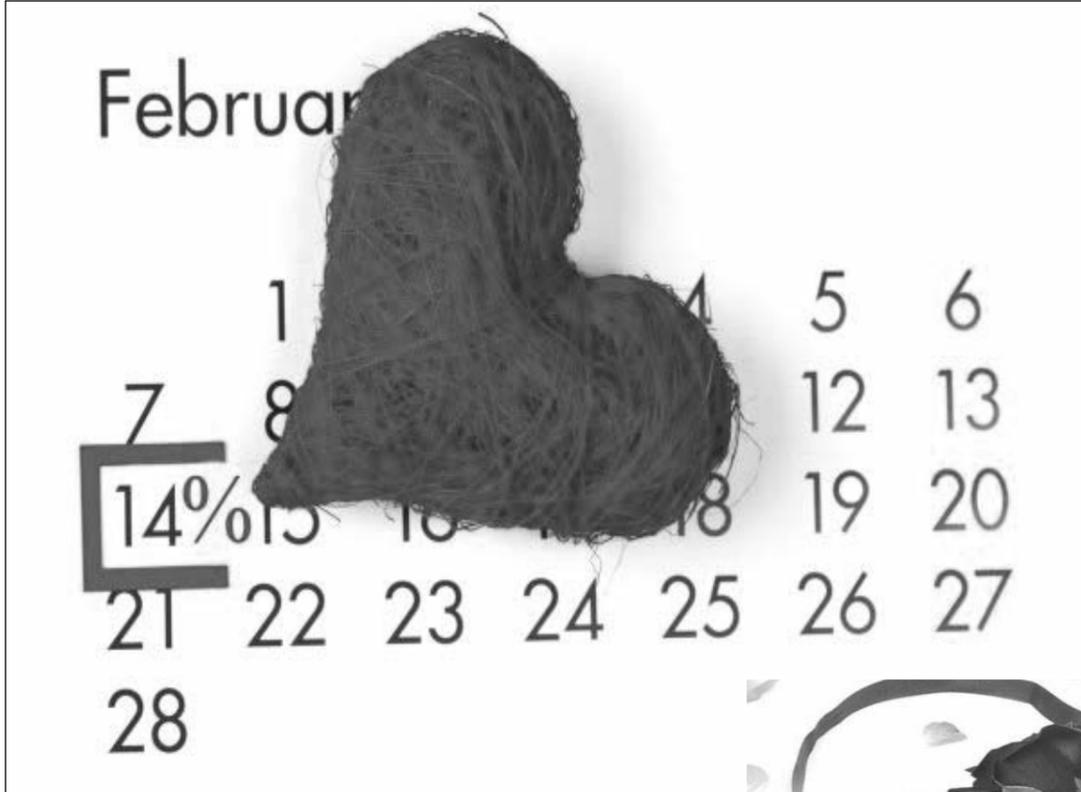
Sevgililər Günü xüsusi bir təntənə ilə qeyd olunur. Bəs, bu gün ilk dəfə necə qeyd olundu, Sevgililər Günü necə yarandı? Sevgililər Günü Müqəddəs Valentin Günü kimi də tanınan, başlanğıc tarixi qədim Roma İmperiyası dövrünə təsadüf edən, Katolik xristianların inancına görə bayram edilən tarixi gündür.

14 Fevral tarixi

Qədim Romada 14 fevral günü bütün romalılar üçün əhəmiyyətli bir gün idi. Bu gündə Roma xalqı tərəfindən qadınlıq və evlilik ilahəsi olaraq qəbul edilən ilaha hörmət əlaməti olaraq tətil və şənlik edilirdi.

15 fevral günündə isə Luperkalia Bayramı başlayırdı. Bu bayram xalqın gənc əhalisi üçün böyük əhəmiyyət daşıyırdı. Bunun səbəbi isə həyatları qəti qaydalar ilə məhdudlaşdırılmış, bunun təbii nəticəsi olaraq birlikdə həyata şansı olmayan bu gənclər yalnız bu bayram müddətində belə olsa bir-birlərinin partneri olurdular. Hansı gənc qadının hansı gənc kişi ilə bir cüt meydana gətirəcəyi köhnə bir ənənə olan və Luperkalia Bayramının ərəfə günü edilən bir püşk ilə müəyyən olurdu. Romalı gənc qızlar adlarını kiçik kağız parçalarının üzərinə yazıb bir qaba qoyurdular. Gənc Romalı kişilər isə qabdan bu kağızları çəkərək üzərində hansı qızın adı

Sevgililər Günü necə yarandı?

günə çevrildi. Bununla paralel olaraq "Müqəddəs Valentin" də xristianlar arasında bütün sevnələrin qoruyucu əzizi halına gəlib belə xatırlanmağa başlandı. Sevgililər Günü 1800-cü illərdən sonra Amerikada Ester Hovlandın ilk Sevgililər Günü kartını göndərməsindən bu yana indiki vaxtda daha çox sayda insanın qeyd etdiyi ictimai bir hadisə halına gəldi. Bunun təbii nəticəsi olaraq hadisənin ticarət istiqaməti çox inkişaf etdi. Az qala hər kəs hər il 14 fevralda sevgililərinə və ya yoldaşlarına bu günün ruhu ilə inteqrasiya olunan, qarşı tərəfə sevgilərini izah edən hədiyyələr verir. Bu hədiyyələrin başında isə sadə, amma bir o qədər mənalı çiçəklər gəlir. Sevgililər gününü bəzi müsəlman ölkələri qeyd etmir. Özbəkistan, Türkmənistan, Malayziya, İndoneziya, İran, Səudiyyə Ərəbistanı və Pakistan Sevgililər Günü qeyd etməyən ölkələrdir.

Əfsanələr

İngilis tarixçisi Con Foks qeyd edir ki, Valentinin Müqəddəs Hippolitusa qəbiristanlığının yaxınlığında yerləşən Romadakı Praxedes Kilsəsində dəfn edildiyini bildirir. Bu əmrə deyilir ki, əfsanəyə görə "Culiya özü məzarının yanında çəhray çiçəklə bir badam ağacı əkdirdi. Buna görə də indi badam

rəstlərin "Luperkalia" bayramına xristian gənclərin də qatıldığından və bütperəst qızlarla əylənmələrindən narahat olduqlarından, gənclərin heç olmasa xristianlığa bağlı adı olan bir şənlikdə - "Müqəddəs Valentin günü"ndə əylənmələrini təmin etdilər. Bununla da həmin "Valentin günü" meydana çıxdı. Başqa sözlə, Xristian kilsəsi Roma bütperəstlərinin 15 fevralda keçirdikləri kütləvi aşkar əxlaqsızlıq bayramlarını Papa Gelasiusun təşəbbüsü ilə 1 gün əvvəlki tarixə - 14 fevrala rəsmiləşdirdi.

Sevgililər günü

İllər keçdikcə yavaş-yavaş 14 fevral sevgililərin, aşıqların bir-birlərinə eşq mesajları göndərdiyi bir

ağacı məhəbbət və dostluğun rəmzidir"

Başqa bir əfsanəyə görə Müqəddəs Valentin, əsgərlərə Allahın sevgisini daim xatırlamaq üçün öz perqamentlərini ürəklərinin üzərindən kəsmələrini deyib buna görə də ürəyi sevginin simvolu hesab edilirdi.

Milli Sevgililər Günü

Artıq 18 ildir ki, Azərbaycanda 30 iyun tarixi Sevgililər günü kimi qeyd olunur. Ən əsası isə bu günün tarixinin xüsusi özəlliyi var. Belə ki, 30 iyun tarixi 1990-cı ildə törədilmiş 20 Yanvar qırğını zamanı həlak olan ilham və onun yoxluğuna dözə bilməyərək özünə qəsd edən həyat yoldaşı Fərizənin toy günüdür. 2003-ci ildən bəri onların toy günü - 30 iyun Azərbaycanda qeyri-rəsmi olaraq "Sevgililər günü" kimi yaddaşlara yazıldı.

Uşaqlıq dostları olan ilham və Fərizə əsil sevginin simvolu oldu. 30 iyun tarixində onlar həyatlarını əbədlilik birləşdirməyə and içdilər - ailə qurdular. Cəmi 6 ay ailə həyatı yaşayan gənclərdən biri- ilham o qara gecənin- 20 Yanvarın qurbanı oldu..

yazılıbsa, o qızla bayram əyləncələri boyunca birlikdə cinsi həyat yaşayırdılar.

III əsrdə Roma imperiyasına başçılıq edən İmperator II Kladius tarix qaynaqlarında bu hallara son qoymaq istəyən əxlaqi dəyərlərə önəm verən bir imperator kimi xarakterizə olunub. Onun hətta ordunun güclənməsi və nizam-intizamın qorunması üçün orduda xidmət edən gənclərə müvəqqəti olaraq evlənməyi qadağan etdiyi də tarixi qaynaqlarda göstərilir.

O zamanlar Valentin Romada rahib idi. Valentin imperatorun Luperkalia bayramını qadağan etməsinə baxmayaraq, gizli şəkildə qızlarla oğlanları görüşürmükdə, onların bu müvəqqəti görüşünü də xristianlıq qaydaları ilə guya qanunlaşdırməkdə davam edirmiş. (Katoliklər də bu fakta dayanaraq iddia edirdilər ki, rahib Valentin xristianlığı təbliğ etdiyi üçün öldürüldü.) İmperator da onun bu hərəkətlərindən xəbər tutaraq zindana atdırır və döydürərək, təhqiramiz formada öldürtdürür. Valentin 14 fevral tairixində xristian məzarlığında dəfn edilir.

Rahib Valentin barədə tarixdə keçən maraqlı faktlardan biri də

onun həbsxanadan öz yoldaşlarına, xüsusən də keşiş dostu Mariusa "Valentini unutma", "Səni sevirəm" deyərək məktublara göndərməsi. Bu fakt ümumiyyətlə, Valentinin eyni zamanda bir homoseksual olduğu fərziyyəsini də önə çəkir.

14 Fevral Müqəddəs Valentin Günü müxtəlif xristian məzhəblərində qeyd olunur; məsələn, Anglikan Birliyi təqvimində, bayram günü kimi Lüteran kilsəsinin təqvimində göstərilir. Ancaq 1969-cu ildə 14 Fevral Müqəddəs Valentin günü Ümumi Roma Təqvimindən çıxarıldı səbəb kimi isə, Müqəddəs Valentin haqqında 14 fevralda Via Flaminiya üzərində dəfn olunmasından başqa heç nə məlum olmadığı göstərilir.

Valentin günü

14 fevralın "Valentin günü" adı altında açıq-aşkar qeyd edilməsi rahib Valentinin ölümündən təxminən 226 il sonraya təsadüf edir. Papa Gelasius tərəfindən 496-cı ildə Roma bütperəstlərindən qalan "Luperkalia" bayramının adı rahib Valentinin şərəfinə dəyişdirilir. Ad dəyişmənin səbəbinə gəlincə isə, xristian ruhanilər Romadakı bütpe-

Əvvəli Səh. 10

Vətənin dar günündə evində, o soyuq yanvar gecəsində isti sobanın kənarında oturmağı yaraşdırmadı özünə, bayıra atıldı və ilk andaca heyatla vidalaşdı. İlham və tənə olan məhəbbəti uğrunda şəhid oldu.

O vətənə olan eşqinə görə göz yumdu həyata, Fərizə isə vətənin azadlığı uğrunda şəhid olan İlhamın eşqi yolunda həyatına son qoydu. Axı o söz vermişdi ruhunun yarısına, "sənsiz həyat mənə dar" demişdi.

Əgər fikir vermisinizsə, dünyanın müxtəlif dillərində "ər" və "arvad" bir cür deyilir və hamısı da bizim dilimizə tərcümədə hərfi olaraq "ər" və ya "arvad" deyə tərcümə edilir. Amma bizim öz dilimizdə bu anlam "Həyat yoldaşı" adını daşıyır.

SİA mövzu ilə bağlı araşdırma apararaq sosioloq və psixoloqun fikirlərini öyrənib.

Sosial və mənəvi məsələlər üzrə ekspert Ramal Əliyev: "Sevgi, insanın qəlbine Uca Yarıdan tərəfindən yerləşdirilən fitri bir hissdür. İnsan qəlbində müxtəlif sevgi növləri mövcuddur: valideyn sevgisi, övlad sevgisi, bacı-qardaş sevgisi, dostluq sevgisi və Allaha olan sevgi. Bu sevgi növlərin-

dən biri də cütlüklər arasındakı sevgidir - yəni qadının kişiye, kişinin isə qadına olan sevgisi.

Əslində, insan birini sevirə və ona hörmət edirsə, buna görə xüsusi bir günə ehtiyac yoxdur. Sevgi, kişi və qadın arasında qarşılıqlı bir hissdür. Cütlüklər əvvəlcə bir-birlərini sevir, sonra bu sevgi ailəyə çevrilir. Nəticədə, bu sevgidən övladlar dünyaya gəlir və ailə bağları sevgi və hörmət üzərində möhkəmlənir. Həm qadının kişiye, həm də kişinin qadına hörmət etməsi, dəyər verməsi və hədiyyə verməsi üçün xüsusi bir günə ehtiyac yoxdur. Bu münasibətlər təbii olaraq daim və hər zaman davam etməlidir.

14 fevral - "Sevgililər Günü" adlandırılan bu gün, həm dinimizə, həm də mentalitetimizə uyğun olmayan bir bayramdır. Gəlin, bu günün tarixinə nəzər salaq: tarixdə Roma imperatoru II Klaudiusun dövründə (miladın 3-cü əsrində) imperator əsgərlərə evlənməyi qadağa etmişdir. Çünki, evli əsgərlər döyüşməyə daha az həvəsli olurdular. Valentin adlı rahib isə bu əmrə qarşı çıxıb cütlükləri evləndirirdi. Bu səbəbdən dolayı Valentin adlı rahib 14 fevralda edam edilmişdir.

Bizim müsəlman cəmiyyətimiz və milli dəyərlərimiz belə mənasız bir tarixçəsi olan bir günü "Sevgililər Günü" adı altında bayram etməsi doğru sayılmır. Sevgi bayra-

Sevgililər Günü necə yarandı?

mı əslində sevgi və hörmətlə bağlı olan, insanların bir-birinə dəyər verdiyi, münasibətlərin sadıq olduğu hər gün hesab edilə bilər.

Biz, müsəlman bir toplum olaraq, bu cür "Sevgililər Günü"nü qeyd etmək əvəzinə, sevgi və hörməti gündəlik həyatımıza daşmalıyıq. Sevən kişi, sevən qadın daim bir-birinə hörmət etməli, bir-birlərini sevməli və mütəmadi olaraq kiçik sürprizlər və hədiyyələrlə münasibətlərini canlandırmalıdır. Əsl sevgi, hər zaman ehtiyac duyduğumuz, çox vaxt unudulan, lakin ən əhəmiyyətli olan dəyərdir.

Nəticə olaraq qeyd edim ki, sevgi xüsusi bir günə ehtiyac duymur, o, gündəlik həyatımızın bir parçasıdır. Sevgi, hər zaman qarşılıqlı hörmət və dəyər üzərində qurulmalıdır. 14 fevralın bizə təqdim etdiyi bayram ənənəsi isə, yalnız tarixdəki və mənasında bizə uyğun olmayan bir gündür.

Bizim üçün ən qiymətli "Sevgililər Günü" - hər bir günün sevgi, hörmət və diqqətlə dolu olmasıdır".

Psixoloq Psixoterapevt Orxan Şəfizadə deyib: "Sevgililər Günü yalnız romantik cütlüklər üçün deyil, bütün insanların sevgi, hörmət və bağlılıq duyğularını ye-

məqsədli tədbir olmaqdan çıxaraq, insan psixologiyasında dərin izlər buraxan və münasibətlərə yeni nəfəs gətirən bir bayram halına gəlib.

1. Romantik simvolizm və insan təbii ehtiyacı

Sevgi insan təbiətinin ayrılmaz bir hissəsidir və hər kəs öz varlığında sevgi, dəstək və anlayış axtarır. Sevgililər Günü, insanların ürəklərindəki romantik duyğuları canlandırmaqla, yalnız romantik cütlüklərin deyil, həm də yaxın dostların, ailə üzvlərinin və hətta özünə olan sevgini təbliğ edən bir gündür. Bu günün simvolikası, insanlara sevginin müxtəlif formalarında ifadə olunmasının gözəlliyini və əhəmiyyətini xatırladır.

2. Psixoloji Təsirlər: Duyğusal yenilənmə və özünə güvən

Psixoloji tədqiqatlar göstərir ki, insanlar sevilməyə və dəyər verməyə ehtiyac duyurlar. Sevgililər

Günü kimi xüsusi günlər, insanlara öz duyğularını ifadə etmək və qarşılıqlı emosional dəstək tapmaq üçün bir vasitə təqdim edir. Romantik münasibətlərdə, belə günlər cütlüklərə bir araya gəlib keçmişləri yad etmək, indiki anın dəyərini bilmək və gələcəyə ümidlə baxmaq imkanı yaradır. Bu cür emosional yenilənmə, insanların özünə güvənini artırır və həyat keyfiyyətinə müsbət təsir göstərir.

3. Sevgililər günü niyə özəl gündür?

Bir çox insan bəzən gündəlik həyatın tələsikliyi və stressi arasında sevgi və romantizmin dəyərini unutmaq təhlükəsi ilə üz-üzə qalır. Sevgililər Günü, bu monotonluğu qıraraq, münasibətlərə xüsusi bir diqqət və əhəmiyyət vermə fərsəti təqdim edir. Cütlüklər arasında paylaşılmış xüsusi anlar, unudulmaz xatirələr yaradır və münasibətləri daha da möhkəmləndirir. Həmçinin, bu gün, münasibətlərdəki problemlərin və məsafələrin aradan qaldırılması üçün bir növ emosional terapiya kimi işləyir.

4. Mədəniyyət və ənənələrin rolu

Tarixən Sevgililər Günü, müxtəlif mədəniyyətlərdə sevgi və bağlılığın simvolu olaraq qeyd olunub. Müxtəlif ölkələrdə və cəmiyyətlərdə fərqli adlarla qeyd edilərsə də, əsas ideya eynidir: sevgi və insan əlaqələrinin dəyərini vurğulamaq. Bu gün, həm də insanların ənənələrini yeniləmək və sevgi hekayələrini gələcək nəsillərə ötürmək üçün bir vasitə kimi çıxış edir. Mədəniyyətlərarası dialoqu gücləndirən bu cür tədbirlər, ümumi insanlıq dəyərlərinə olan inamı artırır.

5. Sevgini yenidən kəşf etmək üçün bir çağırış

Sevgililər Günü, təkəcə romantik münasibətlərin deyil, həm də şəxsi inkişafın və insanın özünə olan hörmətin təzahürü kimi qiymətləndirilə bilər. Özünə vaxt ayırmaq, sevdiklərinə dəyər vermək və öz duyğularını ifadə etmək üçün bu gün bir çağırışdır. Özünü sevərək və başqalarını da sevməyi öyrənərək, insanlar həyatın hər anından zövq almağı və daha dərin mənəvi bağlar qurmağı bacarırlar.

Nəticə

Sevgililər Günü, insan psixologiyasında sevgi, bağlılıq və emosional yenilənmənin simvolu kimi mühüm yer tutur. Bu gün, həm cütlüklər, həm də fərdi olaraq hər kəsin öz duyğularını ifadə edib, münasibətlərinə yeni bir ruh qatması üçün əvəzsiz bir fərsətdir. Romantik münasibətlərdə və gündəlik həyatda sevginin əhəmiyyətini xatırlatmaq, hər birimiz üçün mənəvi bir zənginlikdir. Nəticə etibarilə, Sevgililər Günü yalnız xüsusi bir bayram deyil, həm də həyatın özü kimi sevgi dolu anlar yaratmağa təşviq edən bir həyat fəlsəfəsidir.

Bu məqalə, Sevgililər Günü-nün dərin mənalərini və onun insan psixologiyasında oynadığı rolu açıqlamaq üçün hazırlanmış orijinal fikirlərin toplusudur. Hər kəsin həyatında sevgi və anlayış dolu anlar yaşamasını arzu edirəm".

Söylü Ağazadə

Andrey Bistritski: "Ermənistan rəhbərliyi ölkəni çöküşə aparır"

"Valday" Beynəlxalq Diskussiya Klubu Fondunun İdarə Heyətinin sədri: Paşinyan ABŞ-da "yağış suları" arasında sürüşməyə çalışır

"Valday" Beynəlxalq Diskussiya Klubunun İnkişaf və Dəstək Fondunun İdarə Heyətinin sədri Andrey Bistritski Ermənistanın baş nazirinin ABŞ-a səfərinin səbəblərini "Moskva-Baku" portalına şərh edib. Ekspertin şərhini oxucularımıza təqdim edirik.

- Andrey Georgiyeviç, Ermənistanın baş naziri ABŞ-a dördgünlük səfərinə başlayıb. Səfərin məqsədi nədir?

-ABŞ prezidenti Donald Tramp və təxminən 150 nəfərin iştirak etməli olduğu ibadət səhər yeməyi olacaq. Nikol Paşinyanın bu səhər yeməyinə qatılmasını belə izah etmək olar, sanki region liderlərindən biri "yaxınlaşmağa" cəhd etmək imkanı olan dünya liderlərindən birinə qonaq gedir. Və belə bir "yuxarı doğru sürülmək" cəhdi müvafiq düşüncə üçün çox xarakterikdir. Bu vəziyyətdə, "böyük fırtına" zamanı tək bir "dalğa təpəsinin" davranışını təhlil edirik. Ancaq Rusiya üçün fırtınanın nə vaxt səngiyəcəyini və hansı körfəzin daha çox təsirlənəcəyini anlamaq daha vacibdir.

Ermənistanın baş nazirinin ABŞ-a indiki səfəri isə yalnız onu göstərir ki, respublika rəhbəri balans saxlamaq üçün müəyyən məqamlara çatmağa çalışır. Ermənistan siyasətində müşahidə olunan bəzi niyyətlər İrəvanın "yağış suları" arasında sürüşmək cəhdidir. Bu, mənəcə, çox əyri siyasətdir. Amma məntiqi baxımın "yaxşı, başqa nə etmək olar

ki?" sualı bu vəziyyətə olduqca uyğundur.

İrəvan əslində ciddi strategiya həyata keçirmir, ona görə də onun tərəfindən maneə var. Təbii ki, bu vəziyyətdə Ermənistanın baş naziri İrəvanın problemlərini həll etməyə çalışır. Eyni zamanda, aydındır ki, Tramp administrasiyası Ermənistan hakimiyyətinin yolu ilə getmək niyyətində deyil.

Ermənistan Nazirlər Kabinetinin rəhbəri Vaşinqtonda erməni diasporunun liderləri ilə görüşlər keçirir. Və bu alət vasitəsilə o, Tramp administrasiyası ilə münasibətləri yaxşılaşdırmaq niyyətindədir. Lakin onun uğur qazanacağı ehtimalı azdır. Yəni də Donald Tramp administrasiyası İrəvanı öz qanadı altına almaqda maraqlı deyil.

Ermənistan beynəlxalq nüfuzlu qüvvələr tərəfindən ona qarşı münasibətin dəyişməsi vəziyyəti ilə barışmalı olacaq. Çətin ki, ABŞ prezidenti Cənubi Qafqazda müəyyən qüvvələri dəstəkləməkdə strateji maraq göstərsin.

İrəvan rəsmiləri ölkəni çöküşə aparır. Qərb Ermənistan üçün dövlətçiliyin müvafiq inkişafını təmin edə bilməyəcək.

Trampın İrəvanın dövlət maraqlarının təmin olunmasına kömək etmək arzusu yoxdur, çünki onlar ABŞ-ın maraqlarına cavab vermir. Müvafiq olaraq, Nikol Paşinyanın Tramp administrasiyası ilə uzunmüddətli dəstəklə bağlı razılığa gələ bilməsi ehtimalı azdır.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

"Azərbaycan Qərbdən gələn bu cür davranışlara adekvat cavab verəcək"

Bildiyiniz kimi Azərbaycan xarici siyasət tokdrinasında balanslaşdırıcı siyasətə üstünlük verir". Bu sözləri SiA-ya açıqlamasında siyasi ekspert, Strateji Planlaşdırma və Araşdırmalar İnstitutunun rəhbəri, politoloq Azad Məsiyev deyib. O bildirib ki, bu balanslaşdırma siyasəti ilə həm Şimalla, həm Cənubla, həm Qərblə, həm Şərqlə maraqlar uzlaşmaqdadır: "Bu, iqtisadi və siyasi sahədə özünü göstərməkdədir.

Azərbaycanın balanslaşdırıcı siyasəti Qərbin maraq dairəsində deyil.

Çünki Qərb istəyir ki, Azərbaycan Qərbin maraqlarından çıxış etsin və Qərbdən gələn bütün təklifləri sözsüz yerinə yetirsin. Qərb Rusiya ilə düşmənçilik siyasətini həyata keçirir. Rusiya ilə əlaqələrini kəsir və çalışır ki, Cənubi Qafqaz respublikalarını Rusiyanın üzərinə qaldırsın və Rusiya ilə münasibətini kəssin. Bu isə bizim dövlət və milli maraqlarımıza uyğun deyil.

Qərbin bəzi dairələri, bəzi institutları, istər AŞPA olsun, istər ATƏT olsun, istərsə də digər qurumlar olsun, müxtəlif sahələrdə Azərbaycana qarşı bəyanatlarla çıxış edirlər. Nəinki Azərbaycanla, o cümlədən Gürcüstanla da belədir. Məqsəd nədir? Məqsəd Cənubi Qafqaz respublikalarını öz təsirinə salıb Rusiya əleyhinə istifadə etməkdir. Qərbin bu cür davranışı nə reallığa, nə də beynəlxalq hüquqa söykənir. Adətən Qərb insan haqları, demokratiya kimi hallardan sui-istifadə edir. İnsan haqları və demokratiyanı öz məqsədlərinə çatmaq üçün alət kimi, təzyiqlə vasitəsi kimi istifadə edir. Fikir verin, Gürcüstanda demokratik bir seçki keçirildi və Gürcüstandakı demokratik seçkini qəbul etmədilər. Yəni, öz maraqlarına uyğun olmadığına görə, özlərinin istədiyi adamları hakimiyyətə gətirə bilmədiklərinə görə bu seçkini anti-demokratik hesab edirlər. Bir qrup xaricdən idarə olunan, xaricdən maliyyələ-

şən təşkilatlar vasitəsi ilə Gürcüstanda stabilliyi pozmaq istəyirlər. O cümlədən də insan haqları və demokratiya adı altında Azərbaycana təzyiqlər edilir və müəyyən qətnamələr qəbul edilir".

"Hesab edirəm ki, bu cür davranışlar beynəlxalq hüquqa ziddir, beynəlxalq normalara ziddir. Çünki Azərbaycana təzyiqlər etmək məqamı daşır. Bu cür hallardan Azərbaycanı öz təsirlərinə salmaq istəyirlər. Azərbaycan Qərbdən gələn bu cür davranışlara adekvat cavab verəcək. Düzdür, Azərbaycan Avropanın bəzi dövlətləri ilə iqtisadi maraqlarını uzlaşdırır, 10-a yaxın dövlətlə enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı əməkdaşlıq edir və bu əməkdaş-

lığı genişləndirməkdədir. Amma siyasi baxımdan Qərbin bəzi institutları qərəzli davranır və bu da Azərbaycan, Azərbaycan ictimaiyyəti tərəfindən cavablandırılacaqdır.

Azərbaycan istər Qərb olsun, istər Şərq olsun, fərq etmir, bütün dövlətlərlə beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində davranmağı tələb edir. Xüsusilə də, qonşularla dinc, yanaşı yaşamaq prinsipinə əməl edir. Dəfələrlə bəyan etmişik ki, Azərbaycan qonşular əleyhinə düşmənçilik siyasəti həyata keçirməkdə vasitə kimi istifadə olunmayacaq. Nə Rusiya, nə də İrana qarşı Azərbaycan vasitə kimi istifadə edilməyəcəkdir. Təbii ki, Azərbaycanın bu cür davranışı Qərbin xoşuna gəlmir. Ona görə də Azərbaycan əleyhinə təzyiqlər üçün qətnamələr və dinləmələr həyata keçirir" - deyər o, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

"Bugünlərdə Amerika Birləşmiş Ştatlarında əsas mövzular-dandır biri olan USAID-in fəaliyyətinin dayandırılması və araşdırılmasıdır". Bu sözləri SiA-ya açıqlamasında deputat Kamran Bayramov deyib. Onun sözlərinə görə, həqiqətən də bu araşdırma hələ təzə başlayıb və artıq aydın olur, ki bu təşkilat humanitar deyil, siyasi xarakteri ilə seçilirdi: "Çünki bir çox maliyyələşdiriyi layihələr məhz digər dövlətlərin daxili işlərinə qarışmaq, orada inqilablara qızıdırmaq, vəziyyəti qızıdırmaq, inqilablara sövq etmək və eyni zamanda müstəqil dövlətlərə öz mövqeyini möhkəmləndirmək həmin dövlətlərdə yəqin ki bu məqsədlərə xidmət edirdi.

Eyni zamanda onu da bildirək ki, elə Cənubi Qafqaz regionunda USAID təşkilatının layihələri var idi, həm Azərbaycanda, həm Gürcüstanda, həm Ermənistanda. Amma mən düşünürəm ki, ən çox əziyyət çəkən bu qərarlardan məhz Ermənistan olacaq. Çünki

"Qarayaxma kampaniyasına son qoyulacaq"

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

USAID təşkilatı daha çox Ermənistan maliyyə yardımı göstərirdi və eyni zamanda özünün maliyyə yardımı ayırdığı aparıcı kütləvi in-

formasiya vasitələrində Azərbaycana qarşı qarayaxma kampaniyası keçirirdi.

Məlum olduğu kimi heç Ameri-

kanın özündə də hazırkı prezident Donald Trampa qarşı hələ onun namizəd olduğu dövrdə, eyni zamanda onun əvvəlki dövrlərdə kütləvi informasiya vasitələrində sifarişli məqalələri dərc etdirirdi. Mən düşünürəm ki, artıq bu agentliyin fəaliyyətinin araşdırılması, eyni zamanda fəaliyyətinin dayandırılması o deməkdir ki, ölkəmizə qarşı da bu cür dünyanın aparıcı kütləvi informasiya vasitələrində qarayaxma kampaniyasına son qoyulacaq. Çünki artıq maliyyə də artırılmayacaq.

İndi təsəvvür edin ki, BBC kimi kütləvi informasiya vasitələrinə vəsaitlər ayrılırdı və həmin kütləvi informasiya vasitələri üzərindən də Azərbaycana qarşı bu cür hücumlar edilirdi. Onu da unut-

mayaq ki, bugün Amerikada idarəetmənin səmərəliliyinin artırılması məqsədilə bir çox sahələrdə bu cür yoxlamalar, araşdırmalar gedir. Amma bu təşkilatın həqiqətən də bütün dünyada fəaliyyət göstərdiyini, eyni zamanda Amerikanın dövlət büdcəsindən böyük həcmdə vəsaitlərin ayrılması, hər il 40 milyarda yaxın vəsait ayrılırdı. Təbii ki bütün bu fəaliyyət ötən dövrlər ərzində fəaliyyəti araşdırılmalı və araşdırılacaqdır. Mən düşünürəm ki, hələ bir çox sürprizlərin şahidi olacağıq. Çünki bu təşkilat həqiqətən də çoxşaxəli fəaliyyət həyata keçirirdi. Amma bu fəaliyyət daha çox öz maraqlarının təmin edilməsinə, eyni zamanda müxtəlif regionlarda gərginliyin artırılmasına xidmət edirdi. Mən düşünürəm ki, çox düzgün addımdır ki, bugün həmin o təşkilatın yarıtmaz fəaliyyəti yoxlanılır, araşdırılır və bununla bağlı da müvafiq qərarlar qəbul olunacaqdır".

Ayşən Vəli

Milli dəyərlər fonunda dövlətçilik

Xalqımızın mənəvi dünyasını zənginləşdirən, tariximizi və mədəniyyətimizi ucaldan həm dini, həm də milli-mənəvi dəyərlərimiz, Azərbaycanın yüksək əxlaqi xüsusiyyətlərinin təəcəssümüdür. Milli-mənəvi sərvətimiz olan bu dəyərlərimiz ən azı duz-çörək qədr hamımıza əzizdir. Dünya xalqları arasında öz qədim milli-mənəvi dəyərləri ilə tanınan Azərbaycan xalqı var etdiyi, əsrlərdə yaşatdığı və gənc nəsillərə təbliğ etdiyi bəşəri ideyaları, adət-ənənələri, milli xüsusiyyətləri ilə dünya mədəni irsində özünəməxsus yer tutur.

Uzun illər boyu aparılan tədqiqatlar, araşdırmalar qədim köklərə malik Azərbaycanın bir çox adətini əsrlər boyu qoruyub saxladığını üzə çıxarır, necə dəyərlər atadan oğula, oğuldan da öz oğluna keçir. Azərbaycanın milli dəyərləri orta əsrlərdə formalaşan, o gündən bu günədək demək olar ki, kontekstdən çıxarılmayan, itirilməyən dəyərlərdir. Bizim "türk-islam dəyərləri" adlandırdığımız əxlaq qaydaları da millət olaraq formalaşmağımızda da əhəmiyyətli rol malikdir.

Dini dəyərlər, həmçinin milli-mənəvi dəyərlər və azərbaycançılıq bizim hər birimiz üçün qiymətli və müqəddəs amillərdir. Xalqımız əsrlər boyu qoruduğu, tarixin bezi dövrlərindən tala-

naraq, məhv edilərək əlindən alınmağa çalışılan adətləri bu günədək gətirib çıxara bilib, bu da milli özünüdərkini formalaşmasına böyük kömək edib. Düzdür, tarix boyu bu sərvətimizə göz dikən yadellilər olub, amma bir millətin dəyəri onun qanında, genetikasında, o səbəbdən də milli-mənəvi dəyərlərimizi bizdən almaq cəhdləri həmişə boşa çıxıb, atalar demişkən, yel qayadan

heç nə apara bilmir, tozdan başqa.

İndi dövlətimiz özündə həm milli, həm də dini dəyərləri ehtiva edən mənəviyyətli bir cəmiyyətin sütunudur. Ölkə başçısı İlham Əliyev xalqımızın milli dəyərlərinin təbliğinə, gənclərimizin bu ruhda tərbiyə olunmasına ciddi diqqət yetirir, bu istiqamətdə dövlət proqramları təsdiq edir. Dövlət siyasətində hər bir azərbaycanlının, ən əvvəl, öz xalqının dəyərlərinə sahib çıxması, öz mədəniyyətini, adət-ənənəsini, mentalitetini və dini-millət dəyərlərini qoruması önə çəkilir. İndi Dövlətçilik siyasətində "gələcək nəsillərə maddi sərvətlər və iqtisadi mirasla yanaşı, həm də daha çox milli irs, milli mentalitet ərməğan edilməlidir" prinsipi əsas götürülür.

Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi konsepsiyaya görə, milli ruhu qorumağın, inkişaf etdirməyin və yeni nəsillərə çatdırmağın ən mühüm şərti məhz milli dövlətçilikdir. Milli dövlətçilik prinsipində dini dəyərlərin payına da önəm verilir. Dövlətimiz ancaq ərazinin, maddi sərvətlərin deyil, həm də milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasına da xidmət edir. Bu istiqamətdə atılan

hər bir addım dedə-babalarımızdan bizə gəlib çatan müqəddəs irsin gələcək nəsillərə əmanət edilməsi, azərbaycançılıq məfkurəsinin, milli dəyərlər sisteminin bütün dünyada təbliği və qəbul olunması üçün həyata keçirilən məqsədyönlü strategiyanın tərkib hissəsidir.

Müasirlik milli kökü, adət-ənənəni, dini dəyərləri itirmək demək deyil, adət-ənənə, milli-mənəvi kökümüz elə müasirlik ənənələrinin fonunda da var ola bilər. Düzdür, zaman dəyişdikcə hər bir cəmiyyətə xas olan insanın psixologiyası, yaşayış tərzi, milli dəyər anlayışı da müəyyən qədər dəyişə bilər. Nəsillərin dəyişməsi ilə dəyərlərin mahiyyəti də dəyişir, amma Azərbaycan kimi milli kökünə bağlı olan ölkələrdə bu baş vermir. Bir ölkənin, müstəqil bir dövlətin ən böyük problemləri o zaman yaranır ki, o ölkədə mənəviyyət məsələsi arxa plana keçirilir. İqtisadi, siyasi məsələlər mənəviyyətdən önə keçirsə, o ölkədə, o xalqda rifah halı yaxşılaşmaz, insanlar birlik olmaz. Müstəqilliyin əsas üstünlüyü mənəvi məsələlərə diqqət ayırmaqdır.

Ailə və ağısaqqallıq institutları, doğma dil, din, əxlaqi və mental dəyərlərə söykənən dövlətçilik sistemi əslində bizim milli-mənəvi sərvətimizdir, şansıdır. Sarsılmaz dövlətlər bu dəyərlər üzərində yaranır və inkişaf edir. İndi o dövlətlər güclüdür ki, onlar tarixləri ilə bu günlərinin sintezini düzgün qura bilərlər. Azərbaycan öz tarixi boyunca məhz milli-mənəvi dəyərlər fonunda qurulan dövlətçilik sistemi ilə var olub, inkişaf edib və elə də davam edəcək.

Lalə Mehralı

Mətanət MƏMMƏDOVA

Əslində internet...

Görəsən biz nə üçün internetin əslində nə olduğunu hələ də dərk etmək istəmirik? İnanın, yüzlərlə insanın rəyini soruşsaq, internetin oyun, əyləncə, asudə vaxt, zaman keçirmək kimi bir vasitə olduğunu söyləyəcək. Lakin internet əslində əyləncə vasitəsi deyil, oyun da deyil, asudə vaxtın təşkili üçün də deyil, internet bizim həyatımıza tətbiq edilmiş yeni bir "həyat" dir.

Biz məcburi şəkildə bu həyata baş əyməli olmuşuq. Çünki hər dövrün bir özünəməxsusluğu var, insan övladı da ona uyğunlaşmaq məcburiyyətindədir.

Lakin gəlin etiraf edək ki, internet adlı yeniliyə daha tez uyğunlaşmalı olduq. Ona görə ki, biz onu real həyat kimi qəbul etdik və əslində real olan həyatımızdan internet adlı dünyaya köçdük. Məhz el buna görə də əyləncəni, asudə vaxtı, oyununu da burada axtarmalı olduq. Və qısa zaman kəsiyində də tapdıq.

Əslində internetin nə olduğunu dərk etməyərək başladığımız sadəcə oyuncaq kimi istifadə etməyə. Bu zaman nə baş verdi? O baş verdi ki, internet bizim üçün təhlükəli vasitəyə çevrildi. Yəni özümüz bu təhlükələrə yol açdıq. Məsələn, oyunlar vasitəsilə çoxsaylı təhlükəni gətirdik həyatımıza. Uşaqlarımızın da internetdə təhlükəsizliyini düşünərək bu təhlükəyə atdıq. Düşünmədik ki, onların internet dünyasına qədəm qoyması hələ tərzdir. Özümüzü qurban etdiyimiz internet dünyasına uşaqlarımızı da qurban verməyə başladığımız.

Bir vaxt baxdıq ki, artıq təhlükəsiz deyilik. Lakin yenə də bunu vecimizə almadıq və əvvəlki kimi davam etməyə başladığımız.

Beynəlxalq Təhlükəsiz İnternet Günü Avropa Komissiyasının qərarı ilə 2004-cü ildə təsis edilib. Bu əlamətdar hadisə dünyanın 60-dan çox ölkəsində müxtəlif şüarlar altında ("İnternet və uşaqlar", "Qlobal şəbəkədə kibercinayət: qanunsuz kontentlərdən müdafiə", "İnternet adi bir oyun vasitəsi deyil, internet bizim həyatımızdır" və s.) qeyd olunur. Tədbirlər Avropa Təhlükəsiz İnternet Şəbəkəsi (INSAFE) qeyri-hökumət təşkilatı tərəfindən koordinasiya edilir.

INSAFE- Avropa Komissiyasının iştirakı ilə yaradılan milli təşkilatlar şəbəkəsidir. Bu qurumun əsas missiyası təhlükəsiz interneti təbliğ etmək, xüsusən də gələcək nəsilləri global şəbəkədəki mövcud təhdidlərlə bağlı məlumatlandırmaq, maarifləndirmə işləri aparmaqdır. INSAFE təşkilatı Avropanın 26 ölkəsinin təhsil nazirlikləri nümayəndələrinin daxil olduğu Avropa Məktəblər Şəbəkəsi tərəfindən idarə edilir.

Bunları xatırlatmaqda məqsədim bəlkə təhlükəsiz internetin nə olduğu barədə bəzi insanların azacıq məlumat almasıdır. Və yenə də ümidlərimi kəsmək istəmirəm və ümid edirəm ki, internet təhlükəsizliyinin nə olduğunu dərinlən anlayacaq və özümüzü hər an yarana biləcək təhlükələrdən qoruyacağıq.

Bu, əslində çətin deyil. Öz əlimizdədir ki, bizə təklif olunanların hər birini acgözlüklə qəbul etməyək, bir az düşünək, sonra barmağımızla elə düyməni sıxmağı seçək ki, təhlükəsizliyimizə təminat vermiş olsun.

Digər tərəfdən, bütün video və fotolar, xüsusilə övladımızın fotosunu hər zaman sosial şəbəkələrdə paylaşmamalıyıq. Çünki elə əsas təhlükəni bunlar yaradır.

Dostluq münasibətləri, əlaqələr, düzgün qurulmalıdır. Bu dünya aldadanlarla doludur. Ayıq-sayıq olaq ki, aldadılıb təhlükə ilə üz-üzə qalmayaq.

Bir də, onu anlamağa çalışsaq ki, internet bizim həyatımız ola bilməz. Aradabir real həyata da qaıdaq ki, internetə bağlı olmadığımızı görə bilək. Bu zaman daha az təhlükə ilə qarşılamalı olarıq. Əslində isə internet faydalı bir vasitədir. Lakin o zaman ki, ondan səmərəli istifadə edəsən. Əks təqdirdə zərərli sayızdır. Odur ki, heç olmasa bu gün təhlükəsizliyimiz barədə düşünək.

Təəssüf ki, böyütdüyümüz uşaqların tərbiyəsinə heç də hamımız eyni düşüncə prizmasından baxmırıq. Aramızda buna daha çox diqqət edənlər də, uşağın nazı ilə oynayanlar da, onunla həddindən artıq qaba davrananlar da var. Birincini çıxmaq şərti ilə digər iki yanaşma səhvdir və uşaqların gələcək həyatına mənfi təsir edən amillərdir. O amillər ki, bu gün verdiyimiz tərbiyənin sabah ağrısını çəkən də özümüz olacağıq. Belə isə nə üçün bunu bu gündən fikirləşmirik? Nə üçün uşaq tərbiyəsində bəzən bilə-bilə, bəzən də bilməyərək, lakin öyrənmək də istəmədən səhvə yol veririk? Söhbətimizi bu mövzu ilə davam etdirək ki, bəlkə bəzi valideynlər gec olmadığını anlayıb, uşaqlarının gələcək bədbəxtliyinin qarşısını bu gündən ala bilsinlər...

Ev, ailə, uşaq...

Təbii ki, evlərimiz kimi, ailələrimiz də bir-birindən çox fərqlənir. Kimi kirayədə yaşayır, illərdir ki, bir ev almaq üçün cəhd edir, lakin hələ də bunu reallaşdırma bilmir. Kimi ortabab bir evdə ömür sürür, kimi isə 2-3 mərtəbəli gözəl heyətli evdə yaşayır. Kiminin evində ot çəkməyə bir maşını yoxdur, evin xanımı hələ də paltarları əlində yuyur, bir televizoru yoxdur ki, uzun gün ərzində onunla başını qatsın, digər bir xanım isə bütün günü televizorun qarşısındadır, bütün işlərini qulluqçular görür. Ot çəkən, paltaryuyan maşınının hansı markaya məxsus olduğundan xəbəri yoxdur. Bunlar kimi bir-biri ilə kəskin ziddiyyətdə olan onlarla misal çəkmək olar.

Lakin ailələrdə dünyaya göz açan uşaqların hər biri yaşadığı evlərdən, valideynlərinin fərqli vəziyyətindən asılı olmayaraq eynidir: məsum, körpə, təmiz və pak. Onlar Allah-təala tərəfindən bizə bəli, bu formada bəxş olunurlar. Uşaqların ailəmizə gəldiyi gündən etibarən tərbiyəsi, yetişdirilməsi, ona aşılanaqlar isə sırf valideynlərlə bağlıdır. Bu məsum körpələrin gələcək xoşbəxtliyinin də, bədbəxtliyinin də açarı valideynlərin əlindədir. Həmin gündən atana tək valideynə-uşaq sahibinə deyil, həm də qoruyucuya, tərbiyə edənə, yetişdirənə çevrilirlər. Elə mövzumuz da budur. Bəs hər valideyn bunları bacara bilirmi? Övladını gələcək üçün mükəmməl yetişdirə, tərbiyə edə bilirmi? Yoxsa evlər, həyatlar, yaşayışlar kimi, uşaqlar da fərqli böyüyür?..

Ərköyünlüyün acı nəticəsi

Bəli, evlər, ailələr, həyatlar, yaşayışlar kimi, uşaqlarımız da fərqli böyüyür. Yeni bunu hər birimiz yaxşı görür və bilir. Uşaqların ərköyün böyüdülməsi isə heç də ailənin varlığı, kasıb olmasından irəli gəlir. Təminatlı ailələr var ki, orada uşağa verilən tərbiyə çox mükəmməl şəkildə olur. Məsələn, illər öncə yaşadığım rayonda birinci katib vardı. Onun övladları ərköyünlükdən kənar uşaqlar idi. Biri bacımın, biri isə mənim sinif yoldaşım idi. Onlar o qədər məhraban, sadə uşaqlar idilər ki... O vaxt uşaq idik. Bütün bunları çox da yaxşı anlamırdıq. Bu günün prizmasından onların bizimlə birgə məktəbə getməsinə, oynamasına, söhbətlərini xatırlayanda həqiqətən onların ərköyünlüyü, özlərini bizdən fərqli hesab etmələri ilə bağlı heç nə yada düşmür. Lakin valideynləri vəzifədə olan digər uşaqlar da məktəbimizdə təhsil alırdı. Onlar demək olar ki, sinif yoldaşları ilə danışmırdı. Geyimləri, çantaları ilə fərqlənirdilər. Onları həm də məktəbə maşın aparıb gətirirdi. Bax bu bir-birindən fərqli iki misal- həm də hər ikisinin imkanlı ailələrə məxsus olması iki ai-

Ərköyün uşaqlarla bədbəxt gələcəyə...

da yaxşı imkan yaradırdılar ki, nə istəyirsə, götürsün. Onlara sonadək baxmağı, nəticəni gözləməyi qərara aldım. Seyr etdikcə də yaxınlarda bir ana və qızla bağlı mənzərə də xəyalımda canlandı. Qızcıqaz anasından gəlincik istəmişdi. İçdən, amma sakitcə ağladığını da görmüşdüm. Lakin anası onu o qədər astadan, qəlbinə toxunmadan başa salırdı ki... "Qızım, bu dəfə yox, növbəti gelişimizdə alaçağam. Axı sənə evdə demişdim ki, bu dəfə başqa şeylər almaq üçün gedirik. Sən yadımdan çıxardın mı evdəki söhbətimizi?" Uşaq anasını dinləyir, gəlincik istəyini də dəf edə bilmirdi. Odur ki, birdən anasının ayaqlarını qucaqlayıb necə çırpırdısa, mənim kənardə ürəyim parça-parça oldu. Lakin tərbiyənin bu forması da ürəyimcə oldu. Yaxınlaşıb gənc anaya, "sənə hala olsun", dedim.

Markedəki budəfəki ata-ana isə baxdım ki, uşağın götürdüklerini qoyundan əsla çıxarıb arabaya qoya bilmir. Uşağın götürdükleri qucağındaca kassaya yaxınlaşdılar. Orada isə zor-bəla ilə onları uşaqdan qoparıb pulunu ödəyib yenidən onları qucağına doldurdular.

Budur, gözlərim qarşısındakı hər iki hadisə "dil açıb" uşaqlara verilən tərbiyədən danışır. Ərköyün və ərköyünlükdən uzaq uşaqlardan söhbət açır. Bu gündən onların gələcəyini gözlər önünə getirir.

Onu da vurğulamaq yerinə düşər ki, bütün etdiyi hərəkətlərə, söydüyü söylərə görə valideynləri, nənə-babaları tərəfindən alqışlanan uşaqlar minlərlədir. Əmilər-dayılar var ki, uşaqlara söylər öyrədir, sonra da onu danışdırıb gülürlər. Nənə-babalar var ki, uşağı başına çıxarırlar. Uşaqsız evə qonaq gələndə də nənə-babaların çiyindən, başından enmir, onlarsa bundan qürur duyurlar. Uşaq var ki, nə isə istəyəndə ayağını yerə çırpır, bir xeyli ağlayır, lakin sonda öz dediyi olur. Artıq ikinci-üçüncü dəfə sözsüz ki, yenə də uşağın dediyi olur, çünki artıq tərbiyənin təməli səhv qoyulmuşdur.

Lakin uşaqlar da var ki, ailəsinin imkanlı olmasına baxmayaraq düzgün tərbiyə edilir. Ona hədiyyələr hər gün yox, ad günündə, bayramlarda alınır. İstədiyi hər şey də alın-

mır. Ona mədəni şəkildə başa salınır ki, bu, sən istədiyini kimi deyil, bu cür olmalıdır. Lakin kasıb ailələr də var ki, uşağın isteklərini qonşudan-qohumdan borc pul almaqla həyata keçirir. Beləliklə, həm öz ailə büdcəsinə, həm də övladının gələcəyinə zərbə vurmuş olur. Valideynlər də var ki, uşaqla ümumiyyətlə, qaba davranırlar ki, bu da qətiyyəndə düzgün deyil. Bütün bunların fonunda belə qənaətə gəlmək olar ki, uşağın ərköyün yetişdirilməsi heç də varlı-kasıb olmaqla deyil, düşüncə, təfəkkür məsələsi ilə tənzimlənir.

Bu gün güldürənlər sabah ağladacaq

Düşüncə və təfəkkürümüzün bəhrəsi olan tərbiyə metodunu tətbiq etməklə övladlarımızı bəzən doğru yetişdiririk. Bu gün onların ərköyünlüyünə, şıltaqlığına gülürük, başımıza çıxarıyıq. 2-3 yaşlı uşaq bizim seçdiyimiz paltar geyinmir, ayağını yerə çırpır ki, mən öz istədiyimi geyinəcəm. Kiçik yaşlı uşaq bişirdiyimiz yeməyi yemir, ayağını yerə çırpıb öz istədiyini tələb edir. Oyunaqları ilə aqressiv davranır, bizsə anlama bilmirik ki, bu aqressivlik sabah onda başqa cür təzahür edəcək.

Uşağımız dərs oxumaq istəmir, biz də videosunu çəkib, sosial şəbəkələrdə paylaşırıq, gülüş toplayırıq. Bu gün azyaşlı övladımıza ərə getməklə bağlı nələrisə öyrədir, sonra da videosunu çəkib paylaşırıq. Camaatı özümüzə güldürürük. Fəxr edirik, qürur duyuruq ki, bizim övladımız hamını güldürür.

Yeməməsi, yatmaması, isteklərini, ayağını yerə döyməsini, başlarda, çiyinlərdə gəzməsini, marketdə başımıza açdığı oyuncaqları, xoşuna gəlməyən hədiyyəni gözlərimiz qarşısında parçalamasını, istəmədiyi yeməyi boşqab ilə birlikdə yerə çırpmasını qonşulara, qohumlara fəxrə, qürurla danışırıq, hansı ki, bunlar çox utanırıcıdır. Bunlar uşağımızın deyil, bizim nə olduğumuzu göstərən amillərdir. Hələlik o, uşaqdır. Onunla bağlı nə görünürsə, deməli, o, bizik. Bizim səviyyəyimiz, bizim düşüncəmiz, bizim tərbiyəyimizdir.

Sabah isə bizim olanlar övladımıza məxsus olacaq. Artıq sabah bütün bunlar bizi güldürməyəcək. Ərköyünlüyün, özbaşınalığın, şıltaqlığın nəticəsi olaraq uşağımız müftəxor, özünü bəyənen, yekəxana, qədərbilməz olacaq. Bu kimi xüsusiyyətlər isə bizə göz yaşından savayı heç nə verməyəcək. Böyüdükcə övladımızın qayğıları da böyüyəcək, istekləri də artıq kiçikçülül qalmayacaq. Bunları qarşılaya biləcəyikmi? Yenə də onun hərəketləri bizi güldürə biləcəkmi?

Bu gün ərköyün etdiyimiz uşaqlar sabah məktəbdə müəllimin də başına çıxmaq istəyəcək, sinif yoldaşları ilə kobud davranacaq. Axı həmişə onun istədiyi olub, bağçada da, məktəbdə də, uşaqlar arasında da istəyəcək ki, onun dediyi olsun, səhv-düz, fərqi yoxdur. Bu gün istekləri anında yerinə yetirilən uşaq bunun məktəbdə də belə olacağını istəyəcək. Lakin orada bu, belə olmayacaq axı.

Bugünkü isteklər sabah öz yerini daha bahalı geyimlərə, gəzməklərə, yeməklərə, əyləncələrə verəcək. Bu isə bəzən imkan xaricində olacaq, bəzənsə özünəməxsus problemlər yaradacaq. Belə olanda üzümüz güləcəkmi?

Ərköyün böyütdüyümüz uşaq sabah cəmiyyətdə özünü apara bilməyəcək. Dalaşacaq, kobudluq edəcək, qaba davranacaq, nəticədə söyüləcək, döyüləcək, həbs olunaacaq. Bütün bunlar necə, bizi güldürəcək, yoxsa ağladacaq. Belə isə bunlar haqqında bu gün düşünmək lazımdır. Sabah gec olar.

Mətanət Məmmədova

İntellektualların virtual platforması: Haradan hara gəldik?

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Düənən Feysbukun yararlanması günü idi. 2004-cü ildə istifadəyə verilmişdi. 2006 ya 2007-ci il idi, mən də "Sonanın uşaqları"na qoşulub bura üzv oldum. İlk illərdə Azərbaycandan istifadəçi çox az idi, çünki çox az adamda komputer var idi, onların da çoxu internetə bağlı deyildi. Əsasən jurnalistlər və bir sıra digər sahələrdən intellektual şəxslər bu platformaya üzv olmuşdu. Bu kontingent əvvəllər müxtəlif forumlarda müzakirələr aparırdılar.

Feysbuk isə forum sisteminin daha da təkmilləşdirilmiş və xeyli yeni funksiyalar əlavə edilmiş versiyası idi. Ona görə də, internet forumlara, çatlara maraq azaldı, oradakılar bu şəbəkəyə üzv olmağa başladılar. Feysbukdan əvvəl mövcud olan Odnoklasniki xeyli üzv toplamışdı. Lakin oradakı fəaliyyət ancaq sinif yoldaşlarını və digər yeni dostlar tapmaqdan, məişət mövzularında temalar açmaqdan ibarət olurdu. Feysbuk yarandıqda orada olan intellektual adamlar da buraya transfer olmağa başladılar.

İlk illərdə dostluq siyahısının çoxu Rusiyadan və Türkiyədən, həmçinin bəzi Avropa ölkələrindən azərbaycanlılar idi. 2-3 il sonra bizimkilər də bu şəbəkəyə kütləvi şəkildə üzv olmağa başladılar.

O illərdə Feysbuk daha maraqlı idi. İnsanlar hələ tam korlanmamışdı, eqoizm zad yox idi. Bir məsələni ya xəbəri biri yazıbsa, daha heç kim təzədən onu yazmırdı, elə o postun altında şərhlərdə müzakirə və mübahisə aparılırdı. Bir posta minlərlə rəy gəlirdi. Yeni kütləvi ictimai müzakirələr gedirdi. Sonra Günəşdə aktivlik artdı, yoxsa GMO qidalardan çox yedilər, bilmirəm, adamlar eqoistləşdilər, başqalarına şərh yazmağı "zapodlo" bildilər, hər kəs eyni fikri və ya eyni xəbəri öz statusunda yazmağa başladılar, beləliklə eyni şeylər müxtəlif profil və səhifələrdə milyon dəfə yazılır, hərəsində də bir neçə bəyənmə və ya şərh olur. Yəni, artıq hamı özü yazır, özü oxuyur.

Üstəlik, Feysbuk da şərtləri dəyişdi, indi link paylaşmalarını heç kime göstərmir, deyir mənə pul ödəməlisən. Dost siyahısında 5 min nəfər var, amma statuslarını 50 nəfərə göstərmir. Buna baxmayaraq, yenə də Feysbuk cəmiyyətin intellektual hissəsinin yeganə virtual platformasıdır. Sonradan başqa şəbəkələr (Vkontakte, Instagram, Twitter və s) yaransa da, Feysbuk auditoriyası buranı heç vaxt tərk etmədi.

Digər şəbəkələr kütlənin cəmləşdiyi yerlərdir ki, hamısında bəyənə bəyənədir. Aşağı səviyyəli adamlar burada özlərini reallaşdırma bilmədikləri, çünki burada əsasən siyasi, iqtisadi, sosial, elmi materiallar paylaşılır və müzakirələr aparılır. Bura öz bədənini reklam etmək, qız-qadın tutmaq və sair bu kimi əxlaqsız əməllər üçün effektiv deyil. Lakin gətirdikcə siyasi ideologiyaların təbliğatçılarının döyüş meydanına və dezinformasiya məkanına çevrildi.

Hansı ölkədə nə varsa hamısı burada ortaya qoyuldu. Vəziyyət o həddə gəldi ki, ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi (CIA) öz yaratdığı sistemin- Feysbukun populyarlıq qazanmasından sonra dünyadakı agent informator şəbəkəsini 20 min nəfər ixtisar etdi.

Feysbuk son dərəcə universal imkanlara malik şəbəkədir. Digər şəbəkələr belə deyil (Vkontakte is-

dən başqa çoxsaylı üzvləri olan qruplar da var ki, bir materialı 100 minlərlə istifadəçiyə çatdırmaq mümkündür. Funksiyaları daha zəngin və daha çoxşaxəlidir. Sadəcə qeyri-demokratik senzura yükəkdir. Feysbuk haqsız yerə tez-tez məhdudiyyətlər tətbiq edir. Məsələn, qlobal qüvvələrin dünyada tərəfdikləri faciələr haqda faktlar paylaşanda və ya Ermənistanın etdiyi cinayətlər haqda materiallar qoyanda məhdudiyyətlər tətbiq edir. Həmin materialları ya silir, ya heç kimə göstərmir, ya da profilyə və ya səhifəyə müəyyən müddətlik blok qoyur. Hətta ədəbi dildə, rəsmi sənədlərdə işlənən bəzi sözlərin istifadəsinə də məhdudiyyət qoyur. Mənim bütün profil və səhifələrim 10 ilə yaxındır ki daimi məhdudiyyət altındadır. Çünki qlobalistlərin mənafeələrinə zidd materiallar paylaşırım və qara siyahıdayam.

Qeyd etməliyəm ki bu şəbəkədə də neqativ, saxta, fırıldaqçı və mənəviyyətə zidd materiallar paylaşılır. Lakin digər şəbəkələrdəki qədər uğur qazana bilmirlər. Çünki burada savadlı adamlardır və onları aldatmaq, düşük materiallara baxdırmaq çətindir. Bununla belə bu tip materialları buradan rədd etmək üçün imkanlar var. Əgər sağlam tənqidi insanlar belə profil və səhifələri şikayət etsələr, o tip materialları blok etsələr onlar tamamilə ortalıqdan yığışar. Təəssüf ki, heç də hamı bunu etmir.

Hər bir halda, şəxsən mənim üçün bura daha uyğundur. Baxmayaraq ki, son vaxtlar burada izlənmə sayı da yüksək deyil. Rəhbəri olduğum TvPress.Az saytının digər şəbəkələrdəki kanal və ya səhifələrində eyni paylaşımın yüz minlərlə, milyonlarla izlənilir, amma burada az olur. Lakin mən bilirəm ki, buradakı 100 nəfər oxucu və ya tamaşaçı digər şəbəkələrdəki 100 mindən daha üstündür. Ən əsası, Feysbuk sayəsində xeyli yeni dostlar qazandım, xalqımızın dəyərli insanlarını kəşf etdim, müxtəlif ölkələrdən xeyli qiymətli dostlar qazandım. Bir sözlə bu məkan intellektual auditoriyanın məkanıdır. Bura bizim virtual dünyamızdır.

tanısa olmaqla onların bəziləri ancaq video platformadır (Youtube, Rutube, TikTok), bəzilərində link paylaşmaq olur (Instagram), bəziləri yalnız 1 cümlə yazmaq olur (Twitter) bəziləri sadəcə messenger funksiyası daşıyır (Telegram, Vatsap) və s. Yalnız vKontakte Feysbuk kimi universal imkanlara sahibdir, lakin orada da Azərbaycan-

dan istifadəçi çox deyil, daha çox MDB məkanında yaşayan azərbaycanlılar var.

Feysbukda profil və səhifələr-

Bu dünyada qazandığım bütün dostlara təşəkkürlər.

Elçin Bayramlı

İşləməyən adamlardan necə aliment tutula bilər?

“Azərbaycan Respublikasında 2025-ci il üçün yaşayış minimumu haqqında” qanun layihəsində uşaqlar üçün yaşayış minimumu, ehtiyac meyarı 246 manat müəyyən edilib”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında hüquqşünas Şamil Paşayev deyib. O bildirib ki, bu, həm də alimentin minimum məbləği deməkdir: “Belə olan halda məhkəmələr adətən alimenti minimum ehtiyac meyarına əsasən sabit pul məbləğində kəsirlər. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, aliment ancaq sabit pul məbləğində kəsilir. Burada aliment şəxsin əməkhaqqına mütənəsb qaydada bir uşaq üçün əməkhaqqının dördüdə biri, iki uşaq üçün əməkhaqqının üçüdə biri, üç və daha artıq uşaq üçün əməkhaqqının yarısı düşə bilər. Burada nəzərə almaq lazımdır ki, sabit pul məbləğində uşağa 246 manat təyin edilməsi mütləq həqiqət deyil. Burada məhkəmədən kənara çıxmaq da mümkündür. Aliment işləməyən adamlar üçün sabit miqdarda tutula bilər. Məbləğin hansı miqdarda tutulması məhkəmənin qərarına bağlıdır. Məh-

kəmə bu məbləği artırma və ya azalda bilər.

Aliment boşanma zamanı uşaq kimlə qalır, ona verilir. Bu hallarda valideynlər alimentdən azad oluna bilərlər:

- uşaq yetkin yaşa çatdıqda və ya tam fəaliyyət qabiliyyəti əldə etdikdə;
- aliment ödənilən uşaq övladlığa götürüldükdə;
- aliment alan və ya aliment ödəyən şəxs öldükdə.

Bu hallar baş verərsə, valideyn alimentdən azad oluna bilər.

Uşağın bağçaya, məktəbə getməsi, əvvəlki ata, yaxud ana evində standartlara uyğun həyat yaşamasına kömək edən addımlar atmalıdır. Uşağın digər xərclərində, hər hansı kursa getməsi, elm öyrənməsi, aktivliklə məşğul olması, idman, rəqs və incəsənət və sairə məşğul olmasında digər valideyn də iştirak etməlidir. Ona görə də, bu məbləğin artırılması da mümkündür”.

Söylü Ağazadə

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarımızı
dərc etməyə hazırıq!

Bakıda 7 evdən oğurluq edən dəstə yaxalandı

Xəzər rayonu və paytaxtın digər ərazilərində 9 avtomobilin şüşəsinin sındırılaraq oğurluqların edilməsi barədə polisə məlumat daxil olub. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, Xəzər Rayon Polis İdarəsi əməkdaşlarının keçirdikləri tədbir zamanı əməli törətməkdə şübhəli bilinən Əli Cəbrayilov saxlanılıb.

Xəzər RPİ əməkdaşları tərəfindən keçirilən daha bir əməliyyat zamanı Mərdəkan, Şüvəlan və digər qəsəbələrdə müxtəlif ünvanlarda yerləşən 7 evdən oğurluq edən Kamal Mustafayev, Rüfət Kərimov, Rəfail Quliyev və dəstənin üzvü olan bir qadın saxlanılıb. Qeyd edək ki, dəstə üzvləri zərər çəkən ev sahiblərinə ümumilikdə 40 min manat maddi ziyan vurublar. Araşdırmalar aparılır.

Avtovağzalda təhlükəsizlik tədbirləri necə həyata keçirilir? Bakı Beynəlxalq Avtovağzalında sərnişinlərin təhlükəsiz tədbirlərinin necə həyata keçirilməsi barəsində qurumla əlaqə saxladıq. Qurum rəsmisinin SİA-ya verdiyi məlumata görə, Bakı Beynəlxalq Avtovağzal Kompleksində sərnişin təhlükəsizliyi standartları Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il 17 sentyabr tarixli, 141 nömrəli qərarı ilə tənzimlənir. Bu qaydalara əsasən avtovağzal ərazisinin müşahidəsi üçün kameralar quraşdırılıb, ərazinin təhlükəsizliyini təmin edən polis əməkdaşları, nəzarətçilər fəaliyyət göstərir, gecə saatlarında ərazinin aydın görünməsi üçün işıqlandırma təmin edilib.

Həmçinin Avtobusların texniki və sürücülərin sağlamlıq vəziyyəti mütəmadi olaraq yoxlanılır, ərazinin giriş və çıxışları nəzarət

ELAN

Bakı şəhəri Suraxanı rayonu M. Bayramov adına 196 nömrəli tam orta məktəb tərəfindən 2021-ci ildə Kənan Hüseyinov Şahin oğluna verilmiş E 369201 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Avtovağzalda təhlükəsizlik necə təşkil edilir?

altında saxlanılır. Yanğın təhlükəsi, fəvqəladə hallara qarşı yanğın hidrantları, yanğınsöndürmə avadanlıqları təcili çıxış yolları və ilkin tibbi yardım məntəqəsi mövcuddur.

Sərnişinlərə avtobusların hərəkət qrafiki və fəvqəladə hallar barədə Azərbaycan, rus və ingilis dillərində məlumat verilir.

Xeyrənsə Piriyeva

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN KEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 2700